

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie VIII./2018
Senát IV

Uznesenie:

spisová značka	IV. ÚS 1/2018
populárny názov	určenie vlastníckeho práva (reštitúcia)
sudca spravodajca	Ladislav Orosz
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	17.01.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	<p>Aj keď existovali listiny týkajúce sa zrušenia predmetnej účastinnej spoločnosti, nebola vykonaná intabulácia, t. j. vklad vlastníckeho práva, ktorý sa pre nadobudnutie vlastníckeho práva nepochybne vyžadoval. Takýto záver je v súlade s názorom Najvyššieho súdu SR, ktorý bol vyslovený v zrušujúcom rozsudku, a podľa ktorého na prevod vlastníctva nehnuteľných vecí sa vyžadovala intabulácia (vklad), čo znamenalo, že nadobúdacie konanie muselo byť v zmysle ust. § 431 zákona č. 941/1811 Všeobecného občianskeho zákonníka zapísané vo verejných knihách a až vkladom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nadobudol nový vlastník vlastníctvo.</p> <p>Z ustanovení nového právneho predpisu – stredného Občianskeho zákonníka, t. j. zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 141/1950 Zb.“) nemožno vyvodiť, že by sa hmotnoprávne účinky riadili novým právnym predpisom, pretože by v takomto prípade išlo o pravú spätnú účinnosť zákona. Námietky týkajúce sa tvrdenia sťažovateľov, podľa ktorého 1. januára 1951, t. j. nadobudnutím účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. prestal platiť princíp konštitutívnosti zápisu do pozemkovej knihy a zápis nadobudol deklaratórnu povahu (čo by znamenalo, že týmto dňom by platný prechod vlastníctva účastinárskej spoločnosti na z 1. októbra 1948 nadobudol účinnosť aj bez intabulácie).</p>
skutkový stav a základné fakty	Právny predchodca sťažovateľov, v procesnom postavení žalobcu podal 9. novembra 2000 Okresnému súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) žalobu proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Obvodný úrad Trenčín, žalovaným Lesom Slovenskej republiky š. p., žalovanej obci, žalovanému Trenčianskemu samosprávnemu kraju a žalovanému Slovenskému pozemkovému fondu o určenie, že jeho matka bola vlastníčkou v žalobe špecifikovaných nehnuteľností k 1. októbru 1948, 28. máju 1958 a 2. júlu 1958 na tom skutkovom základe, že nehnuteľnosti mali prejsť do vlastníctva jeho matky zánikom Slovenskej účastinárskej spoločnosti pre zužitkovanie dreva v Dolnom Lieskove (ďalej len „účastinárska spoločnosť“) 1. októbra 1948 na základe uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti z 15. septembra 1948 o vstupe spoločnosti do likvidácie k 1. októbru 1948 podľa vtedy platného

Obchodného zákonníka. Štyrmi rozhodnutiami Odboru poľného hospodárstva a lesného hospodárstva rady ONV Považská Bystrica vydanými pre jednotlivé katastrálne územia z 28. mája 1958 a 2. júla 1958 č. k. Pôd. 978/57-EB boli nehnuteľnosti v nich uvedené matke právneho predchodcu sťažovateľov odňaté podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 142/1947 Zb.“). Naliehavý právny záujem o toto určenie žalobca (právny predchodca sťažovateľov) zdôvodnil potrebou preukázania vlastníckeho práva jeho matky ako podmienky úspešnosti ním uplatneného reštitučného nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov.

O žalobe rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 03/2000 z 8. marca 2007 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu z 8. marca 2007“) tak, že ju zamietol. Na základe odvolania právneho predchodcu sťažovateľov krajský súd rozsudkom sp. zn. 17 Co 160/2007 z 20. novembra 2007 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a súčasne pripustil dovolanie k otázke, či k prechodu predmetných nehnuteľností na Československý štát podľa zákona č. 142/1947 Zb. mohlo dôjsť v období do 1. októbra 1948 i bez zápisu do pozemkovej knihy.

Proti označenému rozsudku krajského súdu podal právny predchodca sťažovateľov dovolanie. Následne 20. augusta 2008 zomrel, preto dovolací súd pokračoval v konaní s jeho právnymi nástupcami – sťažovateľmi. O dovolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 180/2009 z 31. januára 2011 tak, že ho zamietol ako nedôvodné. Rozsudok dovolacieho súdu napadli sťažovatelia sťažnosťou podanou ústavnému súdu. Ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 294/2012 zo 7. februára 2013 vyslovil, že ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 180/2009 z 31. januára 2011 porušené boli, zrušil tento rozsudok a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie. Následne najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 165/2013 z 24. júna 2015 rozsudok krajského súdu sp. zn. 17 Co 160/2007 z 20. novembra 2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo vzťahu k popísanému priebehu predmetného súdneho sporu sťažovatelia poukazujú na to, že „predmetom tohto konania však bolo vyriešenie otázky, kedy prešlo vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam na štát, pričom bolo ustálené, že k prechodu nehnuteľností do vlastníctva štátu mohlo dôjsť do 1. októbra 1948 až vkladom vlastníckeho práva pre štát, ktorý v tom čase vykonávali súdy na návrh pozemkového úradu - v tejto časti argumentácie bolo plne vyhovené ústavným súdom sťažovateľom a toto následne rešpektovali aj všeobecné súdy. Vo vyššie uvedenom konaní sa ale neposudzovala druhá otázka, a to právne posúdenie toho, kto bol vlastníkom predmetných nehnuteľností v čase prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na štát (v roku 1958), teda či bola vlastníkom Slovenská účastinárska spoločnosť pre zužitkovanie dreva... ako právnická osoba alebo právna predchodkyňa sťažovateľov ako fyzická osoba. Táto otázka je dôležitá z toho dôvodu, že predpokladom úspešného uplatnenia nároku v reštitučnom konaní je preukázanie, že nehnuteľnosti boli štátom odňaté fyzickej osobe a nie právnickej osobe, ktorá nemá nárok na ochranu v zmysle reštitučných zákonov.“

Krajský súd v poradí druhým rozsudkom sp. zn. 17 Co 942/2015 z 18. novembra 2015 rozsudok súdu prvého stupňa z 8. marca 2007 potvrdil. Sťažovatelia v tejto súvislosti poukazujú na to, že krajský súd v odôvodnení svojho v poradí druhého rozhodnutia v danej veci «na rozdiel od svojho prvého rozhodnutia (v ktorom konštatoval, že vlastníctvo predmetných nehnuteľností pri zachovaní postupu podľa zákona č. 142/1947 Zb. prešlo na štát zo zákona a teda je bezvýznamné zaoberať sa okolnosťou zániku účastinnej spoločnosti) uvádza, že prvostupňový súd odôvodnil svoj zamietavý rozsudok v podstate dvoma okolnosťami: 1. Prvou okolnosťou bolo, že žalobca nepreukázal, že by vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam prešlo zo subjektu uvedeného v pozemkovej knihe - účastinnej spoločnosti na právnu predchodkyňu sťažovateľov. Pritom opísal okolnosti zrušenia účastinnej spoločnosti a uviedol, že zápis vlastníctva v

	<p>pozemkových knihách potrebný pre vznik, zmenu a zánik vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nesvedčí.</p> <p>2. Druhou okolnosťou mala byť skutočnosť, že medzičasom už boli nehnuteľnosti odňaté účastinnej spoločnosti podľa § 1 ods. 3 Zák. č. 142/1947 Sb. ... vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí sa zaoberal len jedným z týchto dôvodov pre zamietnutie žaloby, a to, či nehnuteľnosti v čase, ku ktorému žiadal žalobca určiť vlastnícke právo jeho právnej predchodkyne už prešli zo Slovenskej účastinárskej spoločnosti pre zužitkovanie dreva (ako vlastníka zapísané v pozemkovej knihe) na Československý štát postupom podľa Zák. č. 142/1947 Sb... Preto sa v napadnutom rozsudku odvolací súd zaoberal prvou okolnosťou, t. j. prechodom vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z účastinnej spoločnosti na , kde konštatuje: „že záver súdu prvého stupňa o tom, že žalobe o určenie vlastníckeho práva nie je možné vyhovieť s poukazom na to, že aj keď existovali listiny týkajúce sa zrušenia predmetnej spoločnosti nebola vykonaná intabulácia, t. j. vklad vlastníckeho práva, ktorý sa pre nadobudnutie vlastníckeho práva nepochybne vyžadoval“ je v súlade s názorom NS SR vysloveným v zrušujúcom rozsudku (str.13).».</p> <p>Podstata námietok sťažovateľov, ktorými odôvodňujú neprípustný zásah do ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, spočíva v tom, že krajský súd podľa ich názoru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nesprávne vykladal zánik účastinárskej spoločnosti, keď opomenul skutočnosť, že podľa vtedy platného práva (§ 201 bod 2 zákonného článku XXXVII obchodného zákona z roku 1875) dochádza k zániku (nie zrušeniu) účastinárskej spoločnosti a až následne sa vykoná rozdelenie majetku; podľa názoru sťažovateľov „samotné rozhodnutie valného zhromaždenia podľa vtedy platnej právnej úpravy malo konštitutívny charakter, t. j. že 1. októbra 1948 spoločnosť zanikla. Tým istým dňom došlo platne k prechodu vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré k tomuto dňu vlastnila účastinárska spoločnosť, na právnu prechodkyňu sťažovateľov, ktorá mala najviac peňažných vkladov spoločnosti a prevzala aj všetky aktíva a pasíva spoločnosti.“; - nesprávne právne vyhodnotil prechod vlastníckeho práva nehnuteľného majetku z účastinárskej spoločnosti na , pričom vôbec nevzal do úvahy tvrdenia sťažovateľov, ktorými vysvetľovali absenciu zápisu o prechode vlastníctva majetku v pozemkovej knihe z účastinárskej spoločnosti na ako právnu nástupkyňu po zaniknutej účastinárskej spoločnosti, ani skutočnosť, že išlo o obdobie neslobody a porušovania základných ľudských práv zo strany štátu (obdobie po februári 1948), dokonca bez dostatočného odôvodnenia; - nezaoberal sa námietkami sťažovateľov týkajúcimi sa právneho režimu vymedzených nehnuteľností s výmerou 500 ha, zároveň aj dovolací súd uložil odvolaciemu súdu povinnosť, aby sa týmto argumentom zaoberal; - nesprávne aplikoval ustanovenia právneho predpisu, v dôsledku čoho je napadnuté rozhodnutie arbitrárne a nepreskúmateľné. <p>V priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovatelia argumentujú, že v predmetnom súdnom konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam došlo aj k porušeniu ich základného práva na ochranu vlastníctva garantovaného čl. 20 ods. 1 ústavy.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 Co 942/2015 z 18. novembra 2015</p> <p>Podstata námietok sťažovateľov proti napadnutému rozsudku krajského súdu spočíva v ich nesúhlase s právnym posúdením ich veci odvolacím súdom, ktorý sa stotožnil s právnym posúdením prípadu okresným súdom, ako aj so spôsobom, akým sa krajský súd vysporiadal s odvolacou argumentáciou predloženou ich právnym predchodcom.</p> <p>Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ako</p>

odvolacieho súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska predmetu konania jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho a dovolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Vzhľadom na potvrdenie vecnej správnej rozhodnutia okresného súdu, ako aj stotožnenie sa krajského súdu s právnym posúdením veci okresným súdom sa ústavný súd oboznámil aj s obsahom prvostupňového rozsudku a zistil, že odpovede krajského súdu na odvolacie námietky sťažovateľov (ich právneho predchodcu) nadväzujú na právne závery vyslovené v rozsudku okresného súdu z 8. marca 2007.

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľov týkajúcim sa zániku účastinárskej spoločnosti a nesprávneho posúdenia otázky prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z účastinárskej spoločnosti, ktorá bola v rozhodnom čase zapísaná ako vlastníčka nehnuteľností, na ich právnú predchodkyňu, ústavný súd poukazuje na závery okresného súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozsudku ozrejmil dôvody, pre ktoré na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o tom, že sa v ňom nepreukázal prechod vlastníckeho práva k v rozsudku okresného súdu z 8. marca 2007 uvedeným nehnuteľnostiam na , právnú predchodkyňu sťažovateľov. Okresný súd vo vzťahu k tomu vo svojom rozsudku uvádza, že „v konaní bolo ďalej preukázané, že účastinná spoločnosť vstúpila ku dňu 1. 10. 1948 do likvidácie. Súd sa však nestotožnil s názorom navrhovateľa, že k tomuto dňu prestala spoločnosť existovať ako právny subjekt. Spoločnosť totiž existovala ďalej, vykonávala právne úkony smerujúce k likvidácii... Taktiež nemožno súhlasiť s tvrdením navrhovateľa, že v deň vstupu spoločnosti do likvidácie nadobudla jej nehnuteľnosti do vlastníctva právna predchodkyňa navrhovateľa. Je síce pravda, že na mimoriadnom valnom zhromaždení dňa 15. 9. 1948 bol prednesený návrh, aby prevzala 50 ha nezabratej pôdy spoločnosti ako aj všetky aktíva, konkrétne nároku na náhradu za už zabratú pôdu proti štátu, avšak zo záveru zápisnice je zrejmé, že výsledkom valného zhromaždenia takýto úkon nebol, nakoľko došlo iba ku schváleniu vstupu do likvidácie a vymenovaniu likvidátorov. Ďalej bolo v konaní zistené, že spoločnosť podala návrh na nariadenie likvidácie dňa 30. 9. 1948, ktorú Krajský súd v Trenčíne uznesením zo dňa 2. 10. 1948 nariadil. Treba podotknúť, že týmto uznesením bola iba nariadená likvidácia, spoločnosť ním nebola vymazaná z obchodného registra. Likvidátori podali dňa 10. 11. 1949 žiadosť o výmaz spoločnosti zo zoznamu firiem obchodného registra Krajského súdu. V spise sa nenachádza rozhodnutie súdu o samotnom výmaze účastinnej spoločnosti zo zoznamu firiem. Prevod majetku účastinnej spoločnosti na právnú predchodkyňu sťažovateľov sa teda mohol uskutočniť v čase od začiatku likvidácie spoločnosti do jej výmazu, ktorý v konaní preukázaný nebol. Právny úkon, z ktorého by bolo zrejmé, aký majetok prešiel zo spoločnosti na právnú predchodkyňu sťažovateľov konaní nebol predložený a navrhovateľ tak neunesol dôkazné bremeno, že vlastníčkou predmetných nehnuteľností bola právna predchodkyňa sťažovateľov. Pokiaľ sa v listinných dôkazoch spomína právna predchodkyňa sťažovateľov, tak je vnímaná v pozícii zástupcu účastinnej spoločnosti, resp. v pozícii osoby oprávnenej prevziať náhradu za prevzaté pozemky. K námietke navrhovateľa, že z obsahu samotných rozhodnutí zo dňa 28. 5. 1958 a 2. 7. 1958 vyplýva, že správne orgány odnimali vlastnícke právo k nehnuteľnostiam jeho matke a nie účastinnej spoločnosti, treba uviesť, že formulácia úvodných viet týchto rozhodnutí nasvedčuje tomu, že právna predchodkyňa sťažovateľov a jej deti boli chápaní ako vlastníci účastinnej spoločnosti a nie ako vlastníci revidovaného nehnuteľného majetku. Navrhovateľ poukazyval na ustanovenia obchodného zákonníka z roku 1875, podľa ktorých mal majetok zaniknutej spoločnosti prejsť ku dňu 1. 10. 1948 priamo na jej právneho nástupcu, teda matku navrhovateľa. K tomuto tvrdeniu je nutné podotknúť, že nebolo preukázané, že by matka navrhovateľa bola jediným účastinárom spoločnosti a treba poukázať na to, že podľa pozemkovoknižného

poriadku z roku 1885, ktorý sa na území SR uplatňoval do 31. 12. 1950, bol k vzniku, zmene a zániku vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nevyhnutý zápis vlastníctva do pozemkovej knihy v podobe vkladu resp. záznamu, ktorý mal konštitutívne účinky. Takýto zápis v predložených pozemkových knihách však právnej predchodkyňi navrhovateľa nesvedčí. Výnimkou je novovytvorená pozemková vložka v k. ú. Dolný Lieskov, kde boli na meno navrhovateľovej matky na základe rozhodnutia zo dňa 28. 5. 1958 zapísané predmetné parcely, avšak tieto parcely predala v roku 1959 istým manželom a vzhľadom na túto skutočnosť nie je daný naliehavý právny záujem navrhovateľa na určení, že tieto parcely vlastnila matka navrhovateľa, nakoľko tieto parcely neprešli o vlastníctva štátu alebo právnickej osoby a z toho dôvodu sa nie je možné domôcť ich vydania podľa zák. č. 229/1991 Zb.“.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno v konaní, ktoré nasledovalo po zrušujúcom rozhodnutí najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu (uznesenie sp. zn. 4 Cdo 165/2013 z 24. júna 2015), obísť krajským súdom uvedené dôvody o tom, že v konaní sa nepreukázal prechod vlastníckeho práva z účastinárskej spoločnosti zapísaného v pozemkovej knihe na právnu predchodkyňu sťažovateľov (pozri s. 13 napadnutého rozsudku krajského súdu, pozn.). Krajský súd pritom nadväzuje a dopĺňa právne závery okresného súdu o tom, že „aj keď existovali listiny týkajúce sa zrušenia predmetnej účastinárskej spoločnosti, nebola vykonaná intabulácia, t. j. vklad vlastníckeho práva, ktorý sa pre nadobudnutie vlastníckeho práva nepochybne vyžadoval. Takýto záver je v súlade s názorom Najvyššieho súdu SR, ktorý bol vyslovený v zrušujúcom rozsudku, a podľa ktorého na prevod vlastníctva nehnuteľných vecí sa vyžadovala intabulácia (vklad), čo znamenalo, že nadobúdacie konanie muselo byť v zmysle ust. § 431 Všeobecného občianskeho zákonníka zapísané vo verejných knihách a až vkladom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nadobudol nový vlastník vlastníctvo.“

Svojvoľný nie je podľa názoru ústavného súdu ani záver krajského súdu o tom, že z ustanovení nového právneho predpisu – stredného Občianskeho zákonníka, t. j. zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 141/1950 Zb.“) nemožno vyvodit', že by sa hmotnoprávne účinky riadili novým právnym predpisom, pretože by v takomto prípade išlo o pravú spätnú účinnosť zákona. Námietky týkajúce sa tvrdenia sťažovateľov, podľa ktorého 1. januára 1951, t. j. nadobudnutím účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. prestal platiť princíp konštitutívnosti zápisu do pozemkovej knihy a zápis nadobudol deklaratórnu povahu (čo by znamenalo, že týmto dňom by platný prechod vlastníctva účastinárskej spoločnosti na z 1. októbra 1948 nadobudol účinnosť aj bez intabulácie), preto ústavný súd nepovažoval za spôsobilé pre záver o arbitrárnosti napadnutého rozsudku krajského súdu s priamym dosahom na sťažovateľmi označené základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právo zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Hoci sťažovatelia spochybňujú relevantnosť popísaných právnych záverov okresného súdu a krajského súdu pre určenie vlastníckeho práva ich právnej predchodkyne, ústavný súd považuje argumentáciu krajského súdu a okresného súdu za presvedčivú a zodpovedajúcu stabilizovanému výkladu právnych otázok podstatných v danom prípade. Skutočnosť, že krajský súd v rámci právneho posúdenia otázky, či bolo možné pred rokom 1951 nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti bez zachovania tzv. intabulačného princípu, pokiaľ to osobitné zákony výslovne neumožňovali, podstatnejšie nerozvinul svoje právne úvahy k otázke právneho režimu vymedzených nehnuteľností s výmerou 500 ha (ako vyplýva z obsahu rozhodnutí všeobecných súdov v danej veci, správne má byť „50 ha“, pozn.), ktoré sa ponechali účastinárskej spoločnosti a ktoré štát vykúpil podľa § 10 zákona č. 46/1948 Zb. 46/1948 Sb. o nové pozemkové reforme (trvalé úprave vlastníctví k zemедělské a lesní půdě), a na námietku sťažovateľov tak výslovne nereagoval, ešte neznamená, že svojím rozhodnutím porušil základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na základe stotožnenia sa s obsahom

rozsudku okresného súdu totiž dal aj na túto sťažovateľmi uplatnenú námietku dostatočnú odpoveď, v ktorej boli vyvrátené ich námietky k absencii zápisu o prechode vlastníctva majetku v pozemkovej knihe z účastinárskej spoločnosti na ako právnu nástupkyňa po zaniknutej účastinárskej spoločnosti. Nesúhlas sťažovateľov s tým, ako krajský súd (a pred ním okresný súd) interpretoval dotknuté právne predpisy, však sám osebe nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľmi označených práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ napádané skutkové a právne závery nie sú svojvoľné a neudržateľné, resp. pokiaľ neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by popieral zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Vzhľadom na právne odôvodnený záver okresného súdu a krajského súdu o nemožnosti vyhovieť žalobe o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré mala nadobudnúť právna predchodkyňa sťažovateľov bez toho, aby bol dodržaný postup upravený v § 431 zákona č. 941/1811 - Všeobecného občianskeho zákonníka a vyjadrujúci intabulačný princíp, ktorý ústavný súd považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľný a udržateľný, vylučuje, aby ústavný súd svojím rozhodnutím zasiahol do napadnutého rozsudku krajského súdu, o to viac, že v predmetnom súdnom konaní boli nepochybne zistené také skutočnosti, ktoré nadobudnutie vlastníckeho práva právnu predchodkyňou sťažovateľov uvedenými spôsobmi vylučovali.

Ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu a právne závery v ňom obsiahnuté neobsahujú znaky arbitrárnosti. Krajský súd síce rozhodol na základe právnych záverov, s ktorým sťažovatelia nesúhlasia, ale rozhodnutie v spojení s preskúvaným rozsudkom okresného súdu dostatočne odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať. K tomu ústavný súd poznamenáva, že ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa želania účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre vyslovenie porušenia sťažovateľmi označeného základného práva (napr. II. ÚS 54/02).

Keďže ústavný súd nezistil existenciu skutočností svedčiacich o tom, že by napadnutý rozsudok krajského súdu (s prihliadnutím na obsah rozsudku okresného súdu) bolo možné považovať za taký, ktorý popiera zmysel a podstatu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 Co 942/2015 z 18. novembra 2015

Sťažovatelia tiež namietajú, že označeným rozhodnutím krajského súdu došlo aj k porušeniu ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pričom z ich argumentácie možno vyvodiť, že k nemu malo dôjsť v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd v časti II.1 tohto uznesenia dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak v danom prípade nemožno uvažovať ani o porušení ich základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť sťažnosti sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd rozhodol:

Sťažnosť sťažovateľov odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

K tomuto rozhodnutiu sa pripája odlišné stanovisko sudkyne Ľudmily Gajdošikovej.

Väčšina senátu sa stotožnila s napadnutým rozsudkom krajského súdu, hoci podľa názoru sťažovateľov v ňom absentuje „právne posúdenie toho, kto bol vlastníkom predmetných nehnuteľností v čase prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na štát (v roku 1958), teda či bola vlastníkom Slovenská účastinárska spoločnosť pre zužitkovanie dreva... ako právnická osoba alebo právna predchodkyňa sťažovateľov ako fyzická osoba“. Pritom pre sťažovateľov je „táto otázka... dôležitá z toho dôvodu, že predpokladom úspešného uplatnenia nároku v reštitučnom konaní je preukázanie, že nehnuteľnosti boli štátom odňaté fyzickej osobe, a nie právnickej osobe, ktorá nemá nárok na ochranu v zmysle reštitučných zákonov“.

Podľa môjho názoru väčšina senátu síce uviedla základné východiská ústavného súdu pri posudzovaní namietaného porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, sformulovala jednoznačné, ale všeobecné odpovede na námietky sťažovateľov k napadnutému rozsudku krajského súdu, uviedla rozsiahlu citáciu relevantných rozhodnutí všeobecných súdov s následným konštatovaním, že „[h]oci sťažovatelia spochybňujú relevantnosť popísaných právnych záverov okresného súdu a krajského súdu pre určenie vlastníckeho práva ich právnej predchodkyne, ústavný súd považuje argumentáciu krajského súdu a okresného súdu za presvedčivú a zodpovedajúcu stabilizovanému výkladu právnych otázok podstatných v danom prípade“, t. j. „odobrila“ postup všeobecných súdov, odôvodňujúc ho presvedčivosťou jeho argumentácie zodpovedajúcej stabilizovanému výkladu právnych otázok podstatných v danom prípade. Opomenula však zohľadniť povahu veci, ktorú nemožno prehliadnuť a vytrhnúť z celého kontextu právnych problémov spojených s označenými nehnuteľnosťami. Väčšina pléna sa podľa mňa uspokojila s formálno-právnym vyhodnotením odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu, upustiac od práve týmto senátom tradične a prednostne uplatňovaného prístupu materiálneho chápania ochrany ústavnosti. Podľa môjho názoru bolo tak odôvodnenie okresného súdu, ako aj „preopakované“ odôvodnenie rozsudku krajského súdu z hľadiska svojej presvedčivosti značne povrchné. Nemohla som preto súhlasiť s právnym názorom väčšiny senátu, na ktorom je založené uznesenie o odmietnutí sťažnosti sťažovateľov, pretože sa vyhla tomu, aby zjavné medzery právneho a skutkového hodnotenia situácie sťažovateľov obsiahnutej v skutkovo nejednoznačných veciach v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu vytýkané sťažovateľmi „vyplnila“ vlastnými konkrétnymi a adresnými závermi k nim.

Nazdávam sa, že aj vo vzťahu k tejto časti konania všeobecných súdov a aj ústavného súdu vo veci sťažovateľov vzhľadom na povahu veci treba uplatniť čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou, zákon č. 480/1991 Zb. o dobe neslobody, účel a princípy reštitučného zákonodarstva, obsiahnuté napr. v zákone č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, t. č. v znení 26 noviel.

Ústavný súd už v náleze sp. zn. IV. ÚS 294/2012 deklaroval, že «ako ústavne nesúladne (porušujúce základné práva sťažovateľa) ústavný súd hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011, podobne aj Ústavný súd Českej republiky napr. III. ÚS 150/99). Rovnako tak k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v

prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010). Tieto východiská sú relevantné aj pri výklade právnych predpisov týkajúcich sa revízie I. pozemkovej reformy, pri ktorých je potrebné zohľadniť nielen zmysel a účel týchto právnych predpisov, ale aj princípy spravodlivosti, teda aplikovať taký výklad, ktorý zabezpečí čo najspravodlivejšiu úpravu pomerov účastníkov konania. V súvislosti s výkladom a aplikáciou právnych predpisov týkajúcich sa revízie I. pozemkovej reformy je relevantné aj to, že predmet namietaného konania súvisí s uplatnením reštitučného nároku právneho predchodcu sťažovateľov. Primeraným spôsobom je preto potrebné prihliadať aj na to, že účelom reštitučných zákonov je uľahčiť obnovenie vlastníckeho práva, a tak docieľiť aspoň čiastočne nápravu krívd spôsobených v rozhodnom období (m. m. III. ÚS 178/06, III. ÚS 212/2010, II. ÚS 249/2011). Ústavný súd sa stotožňuje s právnym názorom Ústavného súdu Českej republiky vyjadreným v náleze sp. zn. I. ÚS 289/95, v ktorom uviedol, že „k reštitučným nárokom je potrebné pristupovať zvlášť citlivo, aby v súdnom konaní prípadne nedošlo k ďalšej krivde. Reštitučné zákony... majú zabezpečiť, aby demokratická spoločnosť pristúpila aspoň k čiastočnému zmierneniu následkov minulých majetkových a iných krívd spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Štát a jeho orgány sú teda povinné postupovať obzvlášť v konaní podľa týchto zákonov v súlade so zákonnými záujmami osôb, ktorých ujma na základných ľudských právach a slobodách má byť aspoň čiastočne kompenzovaná.“. V tejto súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2758/10 zo 4. apríla 2012, podľa ktorého „K splneniu účelu a cieľa reštitúcií je preto najmä nutné, aby všeobecné súdy interpretovali reštitučné zákony vo vzťahu k oprávneným osobám čo najústretovejšie... Prípadné legislatívne nedôslednosti rôzneho druhu, ako aj nepredvídateľnosť v postupe rôznych štátnych orgánov, alebo osôb konajúcich v podstate za štát, nemožno vykladať v neprospech oprávnených osôb, ale vo vzťahu ku konkrétnej veci, s prihliadnutím na platné ústavné hodnoty a princípy demokratického právneho štátu.“, a aj na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 617/08 z 24. februára 2009, v ktorom uviedol, že „pri aplikácii a výklade reštitučných predpisov nemožno postupovať príliš reštriktívne a formalisticky, ale naopak, je nutné [ich] vykladať veľmi citlivo a vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu “.»

Vzhľadom na uvedené podľa mňa nemožno ponechať bez povšimnutia ani skutočnosť, že neistotu v právnych vzťahoch (vlastníckych vzťahoch) sťažovateľov a ich právnych predchodcov nastoloval štát prostredníctvom svojich orgánov (či už ide o zákon č. 215/1919 Zb. o zabratí veľkého majetku pozemkového v znení neskorších predpisov (záborový zákon), zákon č. 142/1947 Zb. alebo o zákon č. 46/1948 Zb.). Je nespochybniteľné, že všetky uvedené právne úpravy ovplyvnili vlastnícke vzťahy sťažovateľov a ich právnych predchodcov. V rozhodnutiach všeobecných súdov sa podľa môjho názoru objavuje dosť sporných, resp. nevyhodnotených/opomenutých skutkových a právnych konštatovaní, ktoré si orgány verejnej moci mali všimnúť a zaujať k nim relevantné stanoviská, a nie ich prehliadať a postupovať spôsobom, ktorý vyvoláva zdanie, že sa koná/konalo len formálne a navyše v prospech štátu/štátnych inštitúcií. Za jeden z kľúčových nedostatkov uvedených v rozhodnutí treba podľa mňa považovať skutočnosť, že orgány verejnej moci realizujúce zákon o novej pozemkovej reforme sa dôsledne nevenovali právnomu posúdeniu účinkov spojených s likvidáciou účastníarskej spoločnosti, a to počnúc rozhodnutím prijatým na jej mimoriadnom valnom zhromaždení 15. septembra 1948 o jej likvidácii k 1. októbru 1948. Dokonca ani konajúce súdy nevenovali pozornosť tomu, prečo sa o návrhu spoločnosti na jej likvidáciu doručenom krajskému súdu 30. septembra 1948, ktorú krajský súd nariadil k 1. októbru 1948 uznesením z 2. októbra 1948, nerozhodovalo aj napriek skutočnosti, že likvidátori spoločnosti zaslali 10. novembra 1949 krajskému súdu správu o výsledku likvidácie spoločnosti so žiadosťou o jej výmaz z obchodného registra. Podľa mňa mal jednoznačne nasledovať procesný úkon orgánu verejnej moci, ktorým by sa bol uzavrel proces likvidácie spoločnosti.

Na účely rozhodnutia o návrhu právneho predchodcu sťažovateľov bolo podľa môjho názoru potrebné sa podrobnejšie zaoberať relevantnou právnou úpravou účastinárskej spoločnosti, ktorá v rozsudku okresného súdu z 8. marca 2007, resp. v napadnutom rozsudku krajského súdu z 18. novembra 2015 absentuje. Krajský súd v spojení s okresným súdom poukázali len na to, že 15. septembra 1948 valné zhromaždenie účastinárskej spoločnosti rozhodlo o zániku spoločnosti podľa § 201 zákonného článku č. XXXVII/1875 o obchodnom zákone (ďalej len „Obchodný zákonník z r. 1875“) a že zo strany spoločnosti bol Krajskému súdu v Trenčíne 30. septembra 1948 doručený návrh na nariadenie likvidácie, ktorú tento nariadil k 1. októbru 1948. Krajský súd poukázal na právny záver okresného súdu, podľa ktorého účastinárska spoločnosť „naďalej existovala, zamestnávala ľudí, čo vyplynulo aj z výmeru Krajského národného výboru v Žiline, Referátu vnútorného obchodu a výživy zo dňa 06. 09. 1949, kde sa uvádza, že v podniku Slovenskej účastinnej spoločnosti pre zužitkovanie dreva v likvidácii, spr. Veľkostatku boli priznané pre zamestnancov vykonávajúcich fyzicky ťažkú prácu deväť kusov dodatkových lístkov pre 54 zásobovacie obdobia.“ Poukázal tiež na to, že likvidátori spoločnosti 10. novembra 1949 zaslali Krajskému súdu v Trenčíne správu o výsledku likvidácie so žiadosťou o jej výmaz z obchodného registra. Uviedol tiež, že „v spise sa nenachádza rozhodnutie súdu o samotnom výmaze účastinnej spoločnosti zo zoznamu firiem a nebol preukázaný žiadny právny úkon, z ktorého by bolo zrejmé, aký majetok prešiel zo spoločnosti na právnu predchodkyňu sťažovateľov, a preto navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno o tom, že vlastníčkou predmetných nehnuteľností bola práve právna predchodkyňa sťažovateľov. Nepovažoval za naplnené ani ustanovenie Obchodného zákonníka z r. 1875, podľa ktorých mal majetok zaniknutej spoločnosti prejsť ku dňu 01. 10. 1948 priamo na jej právneho nástupcu, teda matku navrhovateľa. Nemal pritom za preukázané, že by matka navrhovateľa bola jediným účastinárom spoločnosti...“.

V kontexte týchto právnych záverov je relevantná odvolacia argumentácia právneho predchodcu sťažovateľov, na ktorú poukazuje krajský súd, podľa ktorej „samotné rozhodnutie valného zhromaždenia malo konštitutívny charakter, tzn., že dňom 01. 10. 1948 spoločnosť zanikla. Výmaz z firemného registra mal iba deklaratórny význam. Znamená to, že dňom 01. 10. 1948 spoločnosť zanikla následkom uznesenia valného zhromaždenia a bola odhlasovaná jej likvidácia. Právnym následkom zániku je, že aktíva a pasíva prechádzajú dňom zániku na účastinárov, ktorí si vyporiadajú záväzky. Zo samotnej zápisnice z valného zhromaždenia pritom vyplýva podstatná skutočnosť, že týmto dňom došlo platne k prechodu vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré k tomuto dňu vlastnila účastinárska spoločnosť na právnu predchodkyňu sťažovateľov, ktorá mala najviac peňažných vkladov spoločnosti a prevzala všetky aktíva a pasíva (§ 204 cit. zákona). Tým došlo k vyporiadaniu medzi účastinármi.“.

Krajský súd na túto odvolaciu argumentáciu nereagoval a ani sa s ňou nevyrovnal. V prvom rade neobstojí právny záver konajúcich súdov, že právny predchodca sťažovateľov nepreukázal, že bolo naplnené ustanovenie Obchodného zákonníka z r. 1875, podľa ktorého na prešlo vlastníctvo nehnuteľností dňom 1. októbra 1948 rozhodnutím valného zhromaždenia. Uvedená okolnosť je totiž v prvom rade predmetom právneho posúdenia účinkov preukázanej skutkovej okolnosti – rozhodnutia valného zhromaždenia účastinárskej spoločnosti o jej zrušení. Vychádzajúc zo zásady „iura novit curia“ je úlohou konajúcich súdov poskytnúť výklad na vec aplikovaných právnych predpisov – čo v tomto prípade absentuje. Konajúce súdy sa nijak bližšie nezaoberali výkladom a aplikáciou príslušných ustanovení Obchodného zákonníka z r. 1875, neskúmali, či rozhodnutie valného zhromaždenia o zrušení spoločnosti a výmaz spoločnosti z príslušného registra mali konštitutívny, resp. deklaratórny charakter. Neobstojí odkaz na to, že rozhodnutím Krajského národného výboru v Žiline boli zamestnancom účastinárskej spoločnosti vykonávajúcim fyzicky ťažkú prácu priznané dodatkové lístky. Uvedená skutočnosť korešponduje s ustanovením § 112 v spojení s § 203 Obchodného

zákonníka z r. 1875, z ktorého vyplýva, že likvidátori boli povinní ukončiť záležitosti zaniknutej spoločnosti – usporiadať dlhy, vymôcť pohľadávky, zastupovať spoločnosť na súde a mimo súd, v mene spoločnosti uzatvárať dohody, uzavrieť vo vymedzených prípadoch nové obchody. Uvedené ustanovenie však neposkytuje odpoveď na otázku, či účastinárska spoločnosť po rozhodnutí valného zhromaždenia právne existovala a či jeho rozhodnutie malo konštitutívny charakter. Podľa môjho názoru sa s touto okolnosťou mali konajúce súdy dôsledne zaoberať. Vychádzajúc z odvolacej argumentácie právneho predchodcu sťažovateľov, z uznesenia valného zhromaždenia vyplývalo aj konkrétne vysporiadanie medzi účastinármi, preto neobstojí ani právny záver konajúcich súdov, že nebola jediná účastinárka v spoločnosti.

Určenie okamihu právneho zániku účastinárskej spoločnosti bolo pritom rozhodujúce pre právny záver o tom, komu štát odnímal nehnuteľnosti – bez ohľadu na skutočný zápis v pozemkových knihách a na intabulačný princíp, na ktorý poukazuje krajský súd. Bez určenia okamihu právneho zániku účastinárskej spoločnosti nemožno podľa môjho názoru ústavne akceptovateľným spôsobom dôjsť k záveru, že nehnuteľnosti boli odnímané účastinárskej spoločnosti, a nie právnej predchodkyni žalobcu. Je potrebné tiež dodať, že zápis v pozemkovej knihe v prospech účastinárskej spoločnosti prirodzene nezakladá právnu existenciu uvedeného subjektu. Z môjho pohľadu vyjasnenie uvedenej skutočnosti by prispelo rozhodujúco do celkovej úvahy a právneho záveru o tom, komu boli v skutočnosti nehnuteľnosti odnímané, prípadne by naznačovalo, ktorý záver je pravdepodobnejší. S ohľadom na už uvedené bolo podľa môjho názoru potrebné dôsledne skúmať otázku momentu právneho zániku účastinárskej spoločnosti predovšetkým dôslednou analýzou príslušných ustanovení Obchodného zákonníka z r. 1875 s odvolaním sa na prípadné komentáre, prípadne dobovú judikatúru.

Bez ohľadu na už uvedené, úvahu o tom, že sporné nehnuteľnosti boli odnímané právnej predchodkyni sťažovateľov, podľa môjho názoru spoľahlivo potvrdzujú aj rozhodnutia ONV v Považskej Bystrici, odboru poľnohospodárstva a lesného hospodárstva z roku 1958, keďže z ich znenia možno určiť subjekt, ktorému sa odnímajú špecifikované nehnuteľnosti. Rozhodnutie z 28. mája 1958 odkazovalo na skutočnosť zavedenia revízie «majetku Slov. úč. spol. pre zužitkovanie dreva, ktorej skutočným vlastníkom je vdova jej deti... (pojmem „skutočný vlastník“ sa vzťahuje podľa môjho názoru k pojmu „majetok“, pretože podľa vtedy platného Obchodného zákonníka sa členovia účastinárskej spoločnosti neoznačovali ako „vlastníci“ ale ako „účastinári“, pozn.)», pričom toto rozhodnutie sa doručovalo právnej predchodkyni sťažovateľov. V rozhodnutí z 2. júla 1958 bolo uvedené, že poverenictvo «zaviedlo revíziu majetku býv. Slovenskej úč. spoločnosti pre zužitkovanie dreva v ktorej skutočným vlastníkom sú vd. rod. a jej deti (z uvedeného vyplýva, že účastinárska spoločnosť sa už označuje ako „bývalá účastinárska spoločnosť“, pozn.)... Z nedopatrenia boli vynechané vl. čís. , v ktorých sa nachádza tiež majetok menovaných» (použitie množného čísla vo vzťahu k pojmu „majetok“ naznačuje, že ide o majetok a jej deti, a nie o majetok účastinárskej spoločnosti, pozn.), s tým, že aj toto rozhodnutie bolo doručované právnej predchodkyni sťažovateľov, a nie účastinárskej spoločnosti. V ďalšom rozhodnutí č. k. Pôd. 978/57-KB z 2. júla 1958 bolo uvedené, že revízia sa týkala „nehnuteľnosti v kat. úz. obce ... na Slovenskú účastinársku spoločnosť pre zužitkovanie dreva, ktorých majiteľmi sú vodva a deti“. V tejto súvislosti je potrebné ďalej uviesť, že aj keby sa prijal záver, že gramatické formulácie v uvedených rozhodnutiach nie sú úplne správne alebo že tieto rozhodnutia obsahujú prípadné nedôslednosti alebo neurčitosti, tak tieto nemožno vykladať v neprospech sťažovateľov, resp. ich právnych predchodcov, ale v neprospech štátu, keďže bol ich pôvodcom.

Z už uvedeného možno urobiť čiastkový záver, podľa ktorého skutkovej verzii o výmaze spoločnosti z daného registra zjavne nasvedčovali aj iné dôkazné prostriedky navyše pochádzajúce od štátnych orgánov [rozhodnutia Odboru poľného hospodárstva a lesného hospodárstva rady ONV Považská Bystrica vydané pre jednotlivé katastrálne územia (a) z 28. mája 1958 a 2. júla 1958, č.

k. Pôd. 978/57-EB, ktorými boli nehnuteľnosti v nich uvedené odňaté matke právneho predchodcu sťažovateľov)], ktoré podľa môjho názoru bez rozumných pochybností svojim významom a vierohodnosťou potvrdzovali tento priebeh skutkového deja, a tým nahrádzali priamy dôkazný prostriedok v podobe listiny o výmaze označenej účastinárskej spoločnosti. Som toho názoru, že tieto skutočnosti mali byť jednoznačne hodnotené v prospech sťažovateľov, pretože len takýto prístup zároveň reflektuje elementárnu požiadavku vyplývajúcu z doktríny materiálneho právneho štátu, podľa ktorej zabezpečenie dôvery a legitímneho očakávania adresátov verejno-mocenského pôsobenia musí v jeho podmienkach požívať právnu ochranu. Iba takto chápaná koncepcia právneho štátu je zároveň zlučiteľná so všeobecnou ideou spravodlivosti, výrazom ktorej je princíp právnej istoty a s ním spojená dôvera v správnosť verejno-mocenského postupu a spoliehanie sa naň zo strany adresátov jeho pôsobenia.

Všeobecné sudy tiež nesprávne právne vyhodnotili dôsledky tej procesnej otázky, že v označenej veci ostala neobjasnená skutočnosť výmazu účastinárskej spoločnosti, pretože sťažovatelia ani ich právny predchodca nevedel predložiť listinu o jej výmaze. V súvislosti s posudzovaním procesných dôsledkov sťažovateľmi neobjasnenej skutočnosti týkajúcej sa výmazu účastinárskej spoločnosti je rozhodujúce, že v označenej veci nič nenasvedčovalo tomu, že priebeh udalostí spojených s likvidáciou a následným úradným postupom súvisiacim s výmazom účastinárskej spoločnosti z príslušného registra neprebíhal obvyklým spôsobom. Teda, že po podaní návrhu na jej výmaz príslušný orgán vo veci postupoval predvídateľným a relevantnou právnou úpravou ustanoveným postupom tak, že konečným výsledkom jeho postupu bol výmaz označenej spoločnosti z daného registra. Bez povšimnutia nemôže v okolnostiach danej veci ostať ani tá skutočnosť, že predmet posudzovania toho, či došlo k výmazu označenej spoločnosti z príslušného registra, sa nachádza v hlbokej minulosti a priamo súvisí s činnosťou a zodpovednosťou štátneho orgánu za tento výsledok. Za týchto okolností potom nemožno zmysluplne obhajovať takú argumentačnú pozíciu, ktorá vo svojich dôsledkoch vedie k záveru, že skutočnosť o výmaze spoločnosti z príslušného registra je v okolnostiach danej veci neobjasnená, pretože takáto pozícia podľa môjho názoru odporuje fundamentálnym predstavám o spravodlivom usporiadaní procesnoprávných vzťahov medzi stranami sporu a s tým aj spojenou otázkou rozloženia dôkazného bremena medzi nimi.

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že cieľom zásady rovnosti zbraní je dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami sporu, pričom pod takto definovanú rovnosť strán spadá nielen realizácia ich oprávnení, ale aj otázky dôkazného bremena. Extrapolácia týchto ústavnoprávných východísk je v civilnom súdnom konaní vyjadrená požiadavkou na rovnosť dôkazných bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmú byť neprimerané, pretože v opačnom prípade nemožno konanie ako celok považovať za spravodlivé. V okolnostiach danej veci to potom znamená, že ak všeobecné sudy chceli naplniť požiadavky materiálnej ochrany práv sťažovateľov, boli povinné na tieto špecifické okolnosti reagovať napríklad modifikáciou základnej konštrukcie delenia dôkazného bremena, a to jeho sekundárnym prenesením na žalovaných. Som toho názoru, že väčšina senátu mala tieto okolnosti vnímať v naznačenom kontexte a následne na ne primeraným spôsobom aj reagovať.

Z už uvedených dôvodov zastávam názor, že skutkové závery všeobecných súdov nezohľadňujúce uvedené tézy viedli k tomu, že všeobecné sudy pri svojich meritórnych úvahách zjavne vybočili z ústavnoprávneho rámca, a tým jednoznačne zasiahli do sťažovateľmi označených práv podľa ústavy a dohovoru. Nedostatočné vyhodnotenie prechodu vlastníckeho práva nehnuteľného majetku z účastinárskej spoločnosti na vzhľadom na nejednoznačné skutkové zistenia a absenciu vyčerpávajúceho právneho vyhodnotenia možno považovať za jeden z kľúčových nedostatkov, resp. za jednu z nezodpovedaných relevantných otázok/momentov spojených s identifikáciou subjektu, z vlastníckeho substrátu ktorého došlo k prechodu nehnuteľného majetku na nového vlastníka. Krajský súd sa ani v tomto prípade

nepokúsil vyrovnáť v kontexte už uvedeného ústavnoprávneho rámca s absenciou zápisu o prechode vlastníctva majetku v pozemkovej knihe z účastinárskej spoločnosti na ako právnu nástupkyňu po zaniknutej účastinárskej spoločnosti; túto skutočnosť považoval za uzavretú. Samotný krajský súd pritom rozsudkom sp. zn. 17 Co 160/2007 z 20. novembra 2007 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ale súčasne pripustil dovolanie vo vzťahu k otázke, či k prechodu predmetných nehnuteľností na Československý štát podľa zákona č. 142/1947 Zb. mohlo dôjsť v období do 1. októbra 1948 i bez zápisu do pozemkovej knihy.

Vzhľadom na už uvedené len ťažko možno súhlasiť s konštatovaním v rozsudku okresného súdu, že „navrhovateľ nepredložil rozhodnutie súdu o výmaze účastinárskej spoločnosti z registra firiem“ a že „v pozemkových vložkách nie je zapísané žeby nadobudla majetok účastinárskej spoločnosti titulom právneho nástupníctva po likvidovanej spoločnosti“, so záverom o neunesení dôkazného bremena navrhovateľov spôsobom, ako to urobil okresný súd. Práve orgány verejnej moci nielenže označovali právnu predchodkyňu sťažovateľov, resp. aj jej deti za vlastníčku bývalého veľkostatku, resp. vlastníčku, resp. vlastníčku/majiteľku bývalej účastinárskej spoločnosti, a takto figuruje dokonca vo výrokových častiach ich rozhodnutí vydaných v roku 1958, dokonca tieto orgány akceptovali disponovanie s „jej“ nehnuteľnosťami, ktoré na základe kúpnopredajnej zmluvy previedla na iné osoby. Tieto nejednoznačné, resp. nepresné označenia používané orgánmi verejnej moci v takej vážnej otázke, akou je „obhajoba“, resp. „preukázanie“ vlastníckeho práva, znižujú presvedčivosť záverov orgánov verejnej moci, ktoré, aj ak by to boli len formálne nedostatky, sú poznačené nedostatočnou profesionalitou orgánov verejnej moci „vtedajšej doby“, dlhodobo „živili“ legitímnu nádej v otázke jej vlastníctva „sporných“ nehnuteľností. Podľa môjho názoru sa mali konajúce súdy s týmito otázkami vyrovnáť jednoznačne, a nie ich nechať bez povšimnutia a len uzavrieť, že navrhovatelia neunesli dôkazné bremeno preukázania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

Ďalším ústavným problémom, ktorý som identifikovala v rozsudku krajského súdu, je jeho nesprávna aplikácia inštitútu zákazu spätnej pôsobnosti právnych noriem. Jednou z ťažiskových argumentačných línií sťažovateľov v konaní pred všeobecnými súdmi bolo tvrdenie, podľa ktorého nedostatok zápisu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam do pozemkovej knihy na strane ich právnej predchodkyne do 31. decembra 1950 bol po tomto období „zhojený“ tým, že podľa zákona č. 141/1950 Zb. stredného Občianskeho zákonníka, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára – 1951, v prípade podmienok nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam prestal platiť princíp intabulácie, a teda ich právna predchodkyňa v dôsledku tejto novej právnej úpravy nadobudla k nim dňom jeho účinnosti vlastnícke právo. Túto svoju argumentáciu sťažovatelia právne odôvodnili s poukazom na § 562 a § 563 ods. 2 stredného Občianskeho zákonníka a s poukazom na Sborník stanovisek, zpráva a rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyšších soudů ČSSR, ČSR a SSR 1970 – 1983, s. 158, podľa ktorého ak boli takto uzavreté zmluvy perfektné a chýbal iba zápis do pozemkovej knihy, stali sa dňom 1. 1. 1951 účinnými.

Krajský súd na túto ich argumentáciu reagoval konštatovaním, že „[z] vyššie citovaných zákonných ustanovení nie je možné vyvodiť a nie je to v súlade ani s doterajšou súdnou praxou, že by sa v dôsledku novej právnej úpravy hmotnoprávne účinky riadili novým právnym predpisom. Jednalo by sa tak o pravú spätnú účinnosť zákona, ktorá však týmito ustanoveniami Stredného občianskeho zákonníka... nebola vykonaná.“. V súvislosti s posudzovanou otázkou retroaktívneho pôsobenia neskoršej právnej úpravy považujem za potrebné uviesť, že problematika retroaktivity právnych noriem je otázkou, ktorá bola predmetom posudzovania ústavného súdu vo viacerých jeho nálezochoch, pretože sa úzko dotýka princípu právnej istoty/predvídateľnosti práva, ochrany nadobudnutých práv a v širšom kontexte súvisí aj s koncepciou právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) ako štruktúrnym a materiálnym princípom, na ktorom je budovaný celý ústavný poriadok. Z uvedeného dôvodu k otázke intertemporálnej pôsobnosti práva treba pristupovať ako k otázke, pri ktorej dochádza k

stretávaníu a k vzájomnému prieniku už uvedených ústavnoprávnych princípov, pre ktoré je charakteristická ich aproximatívna, a nie absolútna platnosť, a ktorých aplikácia je viazaná príkazom optimalizácie miery ich naplnenia (porovnaj Pavel Holländer, *Filosofie práva* 2. vydání, Praha : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 206, 228).

Som toho názoru, že až na základe dôslednej analýzy vzájomného pôsobenia označených princípov v konkrétnej situácii možno dospieť k záveru o prípadnej neprípustnosti intertemporálneho pôsobenia novej právnej úpravy na právne vzťahy vzniknuté počas účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, pričom nie je rozhodujúce, či nárok na normatívne pôsobenie novej právnej úpravy označujeme termínom pravá retroaktivita alebo nepravá retroaktivita. Vzhľadom na už uvedené základné ústavnoprávne východiská uvažovania o prípadnom zákaze neprípustného retroaktívneho pôsobenia novej právnej úpravy je zrejme, že len všeobecné konštatovanie o tzv. pravej spätnej účinnosti zákona, ako to urobil krajský súd, nemôže v podmienkach materiálne chápaného právneho štátu obstáť.

Som toho názoru, že krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku rezignoval na hlbšiu analýzu problematiky neprípustného pôsobenia neskoršej právnej úpravy, túto otázku dôsledne nevyhodnotil z pohľadu princípov, na pozadí ktorých je inštitucionálne vybudovaná problematika intertemporálneho pôsobenia práva, a celkovú situáciu nevyhodnotil v kontexte konkrétnych okolností danej veci. Krajský súd sa konkrétne v odôvodnení napadnutého rozsudku nezaoberal, či nová právna úprava bola nepredvídateľná, resp. komu spôsobovala jej prípadná nepredvídateľnosť ujmu, prípadne do akých už nadobudnutých práv zasiahla a dôveru akého subjektu v právo narušila alebo sklámala.

Uvedené východiskové úvahy podľa mňa v okolnostiach danej veci vyúsťujú do záveru, že zmena pravidiel hry v otázke nadobúdania vlastníckeho práva v rozhodujúcom období nebola v okolnostiach danej veci pre žiadny z dotknutých subjektov neprípustným spôsobom nepredvídateľná, a tým tiež nebola spôsobilá negatívne zasiahnuť do ich právneho postavenia vrátane už nadobudnutých práv, prípadne akokoľvek sklamať ich dôveru v právo. Práve naopak, argumentačná konštrukcia sťažovateľov podporená dobovou interpretáciou a aplikáciou intertemporálnej normy vyplývajúcej z § 562 stredného Občianskeho zákonníka predstavovala v okolnostiach danej veci v zásade jediný možný a zmysluplný nástroj riešenia vzniknutej situácie, v ktorej sa v rozhodujúcom čase ocitla právna predchodkyňa sťažovateľov. S touto konštrukciou plne koreluje aj materiálne vyjadrenie princípu ochrany minulých právnych skutočností v prípade časového stretu starej a novej právnej úpravy, z ktorého vyplýva, že od okamihu účinnosti neskoršej právnej úpravy je potrebné ju aplikovať aj na právne skutočnosti, ktoré vznikli podľa ňou už zrušenej právnej úpravy.

V tejto súvislosti je potrebné ďalej uviesť, že sťažovateľmi presadzovaná myšlienková konštrukcia prospektívneho pôsobenia novej právnej úpravy nebola žiadnym ústavne udržateľným spôsobom argumentovaná z pozície krajského súdu, a to napriek tomu, že nič nebránilo tomu, aby nová právna úprava mohla byť právnym dôvodom vzniku vlastníckeho práva právnej predchodkyne sťažovateľov k sporným nehnuteľnostiam, čo priamo vyplývalo z dobovej interpretácie a aplikácie pravidla regulujúceho kolíziu časového stretu starej a novej právnej úpravy a nepriamo tento záver podporoval aj spôsob, akým príslušné orgány vtedajšej štátnej moci pristupovali k osobe právnej predchodkyne sťažovateľov v súvislosti s vyvlastňovaním sporných nehnuteľností. Je potrebné zdôrazniť, že to bol práve štát, ktorý bol pôvodcom i neskoršej právnej úpravy, z čoho potom následne vyplýva, že ak bol jej pôvodcom, tak nemohol byť z podstaty veci aj zároveň sklamaný vo svojej dôvere v trvalosť pôvodnej právnej úpravy, prípadne táto neskoršia právna úprava nemohla pre neho pôsobiť nepredvídateľne. Konštatovanie krajského súdu o neprípustnej pravej spätnej pôsobnosti stredného Občianskeho zákonníka v reflexii na už uvedené východiská vedie k absurdným výsledkom a zjavne nezodpovedá štandardnému a racionálnemu chápaniu intertemporálneho

	<p>pôsobenia právnych noriem.</p> <p>Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne zdôrazňuje, že integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom právnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že právo na spravodlivé súdne konanie zahŕňa aj právo na určitú kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia. To však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (m. m. Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997). Obdobne Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku Ruiz Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B uviedol, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci. V súlade s uvedeným je teda povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej stránky, ako aj právnej stránky rozhodnutia (m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06).</p> <p>Z napadnutého rozsudku krajského súdu však nevyplýva, ako sa krajský súd po právnej stránke vyrovnal práve s touto časťou argumentácie sťažovateľov a prečo na ňu primerane nereagoval.</p> <p>Napriek zjavným presahom uvedenej problematiky do ústavnoprávnej roviny a absencii primeranej argumentačnej reakcie zo strany krajského súdu na konkrétne a pre náležité posúdenie veci aj relevantné námietky sťažovateľov, ktoré si nepochybne v okolnostiach danej veci vyžadovali vyššiu mieru argumentačnej pozornosti zo strany krajského súdu, väčšina senátu ústavného súdu nevyužila svoju príležitosť sa touto vecou meritórne zaoberať. Zastávam názor, že ak mala väčšina senátu odlišný názor na význam sťažovateľmi namietaných väd, mala svoje rozhodnutie odôvodniť konkrétnejším spôsobom, pretože argumentačná reakcia na sťažovateľmi namietané vady rozsudku krajského súdu sa kľže po povrchu danej problematiky bez toho, aby zachádzala do v danej veci nevyhnutných konkrétností, a okrem argumentácie štandardne až formulárovo spojenej s obsahom uznesení ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti sa pre sťažovateľov v odôvodnení rozhodnutia väčšiny senátu v podstate nenachádza nič, čo by im hlbšie ozrejnilo, prečo boli so svojou sťažnosťou neúspešní, resp. neuvádzajú sa v ňom relevantné dôvody, pre ktoré by mala byť ich sťažnosť zjavne neopodstatnená.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09</p> <p>IV. ÚS 350/09</p> <p>II. ÚS 54/02</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>vlastníctvo reštitúcia-reštitučný nárok</p>

Nález:

spisová značka	IV. ÚS 70/2018
populárny názov	premlčanie v obchodnom práve
sudca spravodajca	Ľudmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.06.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	<p>V Obchodnom zákonníku existujú tzv. komplexné úpravy právnych inštitútov obsiahnuté v celom rozsahu v Obchodnom zákonníku, keď aplikácia Občianskeho zákonníka je v týchto prípadoch vylúčená, a to preto, že buď v ňom úprava takejto otázky chýba, alebo preto, že odchylná úprava v Obchodnom zákonníku je komplexnou a vychádza z odlišných princípov ako občianskoprávna úprava a je v súlade s logikou veci a jej spravodlivým usporiadaním použiť v tomto prípade na vzťahy obchodnej povahy úpravu obsiahnutú v Obchodnom zákonníku. Komplexná úprava určitého inštitútu v Obchodnom zákonníku je potom nezávislá od úpravy totožného inštitútu v Občianskom zákonníku. Ustanovenia § 391 až § 397 Obchodného zákonníka majú v pomere k § 107 Občianskeho zákonníka povahu lex specialis, a nie naopak.</p> <p>Obsah zmlúv o nájme nebytových priestorov uzavretých medzi účastníkmi konania, ktoré majú obchodnoprávnu povahu sa tak nepochybne riadi ustanoveniami zákona o nájme a podnájme nebytových priestorov, ale právne vzťahy vzniknuté na základe týchto zmlúv o nájme nebytových priestorov podliehajú obchodnoprávnej úprave, lebo tieto otázky možno v zmysle § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka riešiť podľa Obchodného zákonníka. Pojem „otázka“ použitý v § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka je potrebné vykladať ako inštitút, v tomto prípade inštitút premlčania, a úpravu tohto inštitútu v Obchodnom zákonníku je potrebné považovať za ucelenú a od Občianskeho zákonníka nezávislú úpravu.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka sa ako žalobca v konaní vedenom Okresným súdom Košice II domáhala voči odporcovi obchodnej spoločnosti INTERPRESENT MON SPOL. s r.o. (ďalej len „odporca“, spolu aj ako „účastníci konania“), ktorého obchodné meno je v súčasnosti RUKAN PLUS, s.r.o., zaplata sumy. Na základe čiastočného späťvzatia návrhu okresný súd uznesením konanie v časti o zaplata sumy 104 511 Sk s príslušenstvom vylúčil na samostatné konanie, ktoré bolo ďalej vedené pod sp. zn. 19 C 131/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“).</p> <p>Sťažovateľka sa uplatnenej sumy voči odporcovi domáhala z titulu zaplata dlžného nájomného a úhrady za vyúčtovanie služieb spojených s užívaním nebytových priestorov v objekte v , a to na základe zmluvného vzťahu, ktorý bol medzi nimi založený zmluvou o nájme nebytových priestorov z 1. februára 1998 a následne zmluvou o nájme nebytových priestorov z 1. októbra 1998. Dlžné nájomné požadovala sťažovateľka za obdobie apríl 1998, máj 1998 až október 1998 a jún až júl 2001. Zároveň sa domáhala zaplata zmluvnej pokuty vo výške 0,05 % mesačného nájomného za každý deň omeškania so zaplatením nájomného.</p> <p>Okresný súd rozsudkom z 12. júna 2008 návrh zamietol. Na základe odvolania podaného sťažovateľkou krajský súd tento rozsudok uznesením z 30. júna 2010 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd následne</p>

	<p>rozsudkom z 15. júla 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) žalobu opätovne zamietol s odôvodnením, že „nárok navrhovateľa je v prevažnej časti premlčaný a vo zvyšnej časti nedôvodný“. Sťažovateľka uvádza, že vzniknutý záväzkový vzťah medzi účastníkmi konania, ako aj inštitút premlčania posudzoval okresný súd podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Proti tomuto rozsudku sťažovateľka opätovne podala odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu z 15. júla 2014. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd bez ústavne konformného zdôvodnenia, bez vysporiadania sa s jej námietkami celý záväzkový vzťah medzi sťažovateľkou a odporcom posudzoval podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, čo sťažovateľka považuje za krajne arbitrárne a za nesprávne právne posúdenie veci.</p> <p>Rozsudok krajského súdu je podľa jej názoru nedostatočne odôvodnený, keďže krajský súd sa nezaoberal všetkými, ale najmä pre vec podstatnými námietkami ňou uvádzanými v odvolaní, ani sa s nimi ústavne akceptovateľným spôsobom nevysporiadal. Týmto postupom krajský súd porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa sťažovateľky krajský súd porušil jej základné práva, keď bez ústavne konformného zdôvodnenia, bez vysporiadania sa s jej námietkami celý záväzkový vzťah medzi ňou a odporcom posudzoval podľa ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), čo sťažovateľka považuje za krajne arbitrárne a za nesprávne právne posúdenie veci, pričom napáda skutočnosť, že krajský súd jej v napadnutom rozsudku „nepodal náležité vysvetlenie a svoje rozhodnutie obmedzil len na prosté konštatovanie“, ktoré v sťažnosti bližšie cituje. Zároveň je potrebné uviesť, že sťažovateľka v sťažnosti nič iné vo vzťahu k napadnutému rozsudku nenamieta.</p> <p>Podľa § 720 Občianskeho zákonníka nájom a podnájom nebytových priestorov upravuje osobitný zákon.</p> <p>Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o nájme nebytových priestorov“) prenajímateľ môže nebytový priestor prenechať na užívanie inému zmluvou o nájme.</p> <p>Podľa § 1 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) upravuje tento zákon postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním. Právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.</p> <p>Podľa § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka v znení platnom a účinnom do 31. januára 2004 upravuje tretia časť zákona záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejme s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.</p> <p>Podľa § 261 ods. 6 prvej vety Obchodného zákonníka v znení platnom a účinnom do 31. januára 2004 zmluvy medzi osobami uvedenými v odsekoch 1 a 2, ktoré nie sú upravené v hlavne II tejto časti zákona a sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku, sa spravujú iba ustanoveniami Občianskeho zákonníka.</p> <p>Podľa § 397 Obchodného zákonníka ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.</p>

Ústavný súd konštatuje, že § 261 Obchodného zákonníka obsahuje „úvodnú normu“ z úpravy záväzkov v Obchodnom zákonníku. Vymedzuje hranicu medzi záväzkami, ktorých režim je podriadený iba Občianskemu zákonníku, a záväzkami, ktoré spadajú pod režim obchodnoprávny. Ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka je kogentné. Obsahuje kritéria pre určenie, kedy sa záväzkové vzťahy spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka. Pokiaľ záväzkový vzťah nevyhovuje týmto kritériám, vzťahuje sa naň úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Pôsobnosť Obchodného zákonníka vymedzená v odseku 1 je daná jednak charakterom subjektov, ktoré do záväzkového vzťahu vstupujú – musí ísť o podnikateľov (§ 2 odsek 2 Obchodného zákonníka), a to na oboch stranách, a súčasne právna úprava vyžaduje súvis s ich podnikateľskou činnosťou. Pre určenie povahy záväzku je rozhodujúci čas jeho vzniku. V zmysle § 261 ods. 5 Obchodného zákonníka v znení platnom a účinnom do 31. januára 2004 je vznik relatívnych obchodných záväzkov viazaný na splnenie požiadavky, týkajúcej sa povahy účastníkov v čase vzniku záväzku. Ústavný súd konštatuje, že § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka v znení platnom a účinnom do 31. januára 2004 spôsobil v teórii i praxi viaceré výkladové problémy a názory na jeho výklad neboli jednotné. Jeden z možných výkladov predmetného ustanovenia sa prikláňal k názoru, že na vzťahy založené typom zmluvy neupraveným v Obchodnom zákonníku, ale upraveným v Občianskom zákonníku, je nutné aplikovať Občiansky zákonník v celom rozsahu, a teda bude použitá právna úprava Občianskeho zákonníka nielen pre daný zmluvný typ, ale aj pre všeobecné otázky týkajúce sa záväzku. Tým sa časť obchodných vzťahov bez akéhokoľvek opodstatnenia kvalifikovala na vzťahy občianskoprávne.

Ďalší výklad predmetného ustanovenia sa prikláňal k názoru, že Občiansky zákonník má byť aplikovaný iba v rozsahu ustanovení upravujúcich v Občianskom zákonníku príslušný zmluvný typ, pričom všeobecné otázky záväzkov sa majú riadiť Obchodným zákonníkom. Takýto výklad rešpektoval povahu príslušných záväzkových vzťahov ako vzťahov obchodných a bol aj plne v súlade so subsidiárnym vzťahom Občianskeho zákonníka k Obchodnému zákonníku vyjadreným v § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka. K prvému výkladu sa prikláňa aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 118/2008 z 26. februára 2009, na ktoré odkazuje krajský súd vo svojom vyjadrení k podanej sťažnosti. Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení tak, poukazujúc na uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu, dôvodí, že pokiaľ krajský súd riešil právny vzťah vzniknutý pred účinnosťou novely Obchodného zákonníka vykonanej zákonom č. 530/2003 Z. z. a posúdil celý záväzkový vzťah medzi účastníkmi konania podľa ustanovení zákona o nájme nebytových priestorov a Občianskeho zákonníka v znení platnom do 31. januára 2004, rozhodol v súlade s vtedy aktuálnou súdnou praxou, a preto nemožno považovať rozhodnutie krajského súdu za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

Pri hodnotení napadnutého rozsudku ústavný súd vychádzal z ustáleného právneho názoru, podľa ktorého rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09).

Nálezom sp. zn. IV. ÚS 214/04 z 13. decembra 2005, ktorý tvorí stabilizovanú súčasť judikatúry, ústavný súd, posudzujúc otázku spôsobu premlčania plnenia prijatého na základe neplatnej obchodnej zmluvy a otázku aplikácie príslušných ustanovení na začiatok plynutia a dĺžku premlčacej doby vo vzťahu k vráteniu plnenia uskutočneného podľa neplatnej obchodnej zmluvy, uviedol: „Všeobecný súd má pri aplikácii právnej normy vychádzať z racionálnej argumentácie, ktorá vylučuje akúkoľvek ľubovôľu vo výklade, a súčasne zabezpečiť aj účel a zmysel použitej právnej normy so zreteľom na jej miesto v určitom systéme alebo

podsysteme právnych noriem. Ústavný súd však akceptoval názor najvyššieho súdu uvedený v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého posudzovaný vzťah je obchodnoprávnym vzťahom, pretože dospel k záveru, že takáto kvalifikácia právneho vzťahu sa neprieči jeho charakteru ani účelu posudzovaných právnych noriem a nie je ani prejavom ľubovôle pri výklade použitých právnych noriem vzhľadom na racionálne a podľa ústavného súdu dostatočné odôvodnenie ich použitia.

V nadväznosti na to bola pri rozhodovaní ústavného súdu relevantná skutočnosť, že Obchodný zákonník obsahuje úpravu odlišnú od Občianskeho zákonníka (špeciálnu úpravu) práve v otázke premlčania, pretože premlčacia doba plynie od okamihu, keď došlo k plneniu. Nejde teda o okamih, keď sa oprávnený dozvedel o bezdôvodnom obohatení, obvykle to bude ten istý okamih, ako vznik bezdôvodného obohatenia. Dĺžka lehoty je však v obchodných vzťahoch zásadne odlišná – do úvahy prichádza iba (všeobecná) štvorročná premlčacia doba.

Posudzovanie bezdôvodného obohatenia sa teda bude riadiť Občianskym zákonníkom, ale premlčanie práv z tohto bezdôvodného obohatenia bude podliehať iným pravidlám ako tým, ktoré platia v režime Občianskeho zákonníka.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že všeobecné súdy (krajský súd a najvyšší súd) vo svojej rozhodovacej činnosti uplatnili taký jazykový, gramatický a systematický výklad platnej a účinnej právnej úpravy, ktorý sa týka vzťahu všeobecného a osobitného právneho predpisu, ktorý je v súlade so znením a so zmyslom týchto všeobecných právnych predpisov...“

V náleze sp. zn. II. ÚS 92/06 z 22. marca 2007 ústavný súd vyslovil právny záver, ktorý je aplikovateľný aj na vec sťažovateľky, keď v ňom uviedol: «... Ústavný súd už v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 214/04 vyslovil právny názor, podľa ktorého „... aj keď sa bezdôvodné obohatenie riadi Občianskym zákonníkom, premlčanie práv z neho v obchodných vzťahoch bude podliehať iným pravidlám ako tým, ktoré platia v režime Občianskeho zákonníka“. Ústavný súd v tejto súvislosti uviedol, že si je na jednej strane vedomý toho, že citovaný právny názor sa v označenom konaní týkal len jedného špecifického prípadu bezdôvodného obohatenia, ale zároveň, stotožňujúc a opierajúc sa o vyššie citovanú argumentáciu z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu, konštatoval, že citovaný právny názor vyslovený v konaní sp. zn. IV. ÚS 214/04 je použiteľný aj pre riešenie premlčania iných práv v obchodných vzťahoch, a na tomto základe uzavrel, že v danom prípade postupovali tak krajský súd, ako aj najvyšší súd správne, ak dospeli k záveru, že na dĺžku doby premlčania je v danom prípade potrebné aplikovať všeobecnú, t. j. štvorročnú premlčaciu dobu ustanovenú v § 397 Obchodného zákonníka...» Ústavný súd dospel k záveru, že aplikácia a výklad citovaných zákonných ustanovení, tak ako ich uskutočnil krajský súd v napadnutom rozsudku v spojení s rozsudkom okresného súdu týkajúci sa posúdenia záväzkového vzťahu medzi účastníkmi konania a z toho odvíjajúce sa posúdenie inštitútu premlčania uplatneného nároku, nie je v súlade s ústavnými garanciami čl. 46 ods. 1 ústavy.

Interpretácia, ktorú uprednostňuje v citovanom rozhodnutí najvyšší súd (sp. zn. 2 Cdo 118/2008), skresľuje vzťah Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka pri ich aplikácii na obchodné vzťahy. Text § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka platného a účinného od 1. februára 2004 a súčasné znenie § 261 ods. 9 jednoznačne ustanovuje, že zmluvy, ktoré ako zmluvné typy upravuje len Občiansky zákonník a aplikujú sa na vzťahy medzi osobami uvedenými v § 261 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka, spravujú sa príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a Obchodným zákonníkom. Z uvedeného vyplýva, že z Občianskeho zákonníka sa budú na obchodný vzťah aplikovať len ustanovenia o príslušnom zmluvnom type. Na všetko ostatné, čo priamo zmluvný typ neupravuje, sa budú aplikovať všeobecné ustanovenia

Obchodného zákonníka o záväzkových vzťahoch vrátane inštitútu premlčania. Výkladová nejednotnosť uvedeného ustanovenia bola odstránená novelou Obchodného zákonníka zákonom č. 530/2003 Z. z. Ustanovenie § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka bolo len spresnené pre účely posilnenia právnej istoty, ktorá pri nejednotnosti výkladu ustanovenia § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka spôsobovala mnohé problémy a ako taká bola neudržateľná. Zo samotnej konštrukcie obchodných záväzkových vzťahov vyplýva, že aj keď sa v obchodných záväzkových vzťahoch použije právna úprava zmluvného typu upravená len v Občianskom zákonníku, neprestáva byť tento vzťah obchodnoprávnym vzťahom.

V posudzovanej veci možno konštatovať, že účastníci uzavreli zmluvy o nájme nebytových priestorov, a to ako podnikatelia, keď pri vzniku ich záväzkového vzťahu bolo s prihliadnutím na okolnosti zrejmé, že sa ich vzťah založený nájmnou zmluvou týka ich podnikateľskej činnosti. Obchodnoprávna povaha vzťahu medzi účastníkmi konania tak bola zrejmom pri založení tohto vzťahu.

Ústavný súd konštatuje, že v Obchodnom zákonníku existujú tzv. komplexné úpravy právnych inštitútov obsiahnuté v celom rozsahu v Obchodnom zákonníku, keď aplikácia Občianskeho zákonníka je v týchto prípadoch vylúčená, a to preto, že buď v ňom úprava takejto otázky chýba, alebo preto, že odchylná úprava v Obchodnom zákonníku je komplexnou a vychádza z odlišných princípov ako občianskoprávna úprava a je v súlade s logikou veci a jej spravodlivým usporiadaním použiť v tomto prípade na vzťahy obchodnej povahy úpravu obsiahnutú v Obchodnom zákonníku. Komplexná úprava určitého inštitútu v Obchodnom zákonníku je potom nezávislá od úpravy totožného inštitútu v Občianskom zákonníku. Ustanovenia § 391 až § 397 Obchodného zákonníka majú v pomere k § 107 Občianskeho zákonníka povahu *lex specialis*, a nie naopak.

Obsah zmlúv o nájme nebytových priestorov uzavretých medzi účastníkmi konania sa tak nepochybne riadi ustanoveniami zákona o nájme a podnájme nebytových priestorov, ale právne vzťahy vzniknuté na základe týchto zmlúv o nájme nebytových priestorov podliehajú obchodnoprávnej úprave, lebo tieto otázky možno v zmysle § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka riešiť podľa Obchodného zákonníka. Pojem „otázka“ použitý v § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka je potrebné vykladať ako inštitút, v tomto prípade inštitút premlčania, a úpravu tohto inštitútu v Obchodnom zákonníku je potrebné považovať za ucelenú a od Občianskeho zákonníka nezávislú úpravu.

Ak teda sťažovateľka namieta, že konajúce súdy neposúdili vznesenú námietku premlčania podľa ustanovení Obchodného zákonníka, je potrebné konštatovať, že táto námietka sťažovateľky je dôvodná.

Ústavný súd opakovane judikuje, že právo na spravodlivý proces zahŕňa i povinnosť všeobecných súdov vysporiadať sa so všetkým, čo v priebehu konania vyšlo najavo a čo účastníci konania tvrdia, ak to má vzťah k prejednávanej veci. Pokiaľ všeobecné súdy si túto zákonnú povinnosť nespĺnia, a to jednak tým, že sa so zistenými skutočnosťami alebo tvrdenými námietkami nezaoberajú vôbec, alebo sa s nimi vysporiadajú nedostatočným spôsobom, má to za následok vadu konania premietajúcu sa ako zásah do ústavou zaručeného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Taký postup nemožno akceptovať, lebo by znamenal otvorenie cesty k potencionalnej ľubovôli v rozhodovaní, a predstavoval by tak porušenie ústavného zákazu výkonu ľubovôle súdmi.

Krajský súd ako súd odvolací sa prirodzene môže v odôvodnení vlastného rozhodnutia stotožniť s tým, ako súd prvého stupňa hodnotil celú vec po skutkovej a právnej stránke, jeho rozhodnutie sa však prostým konštatovaním takého súhlasu nesmie vyčerpať. Súčasne je potrebné, aby naznačil vlastné nosné

	<p>úvahy, ktoré ho k potvrdeniu preskúmaného rozhodnutia viedli a ktoré rovnako musia dostatočným spôsobom reflektovať na odvolacie argumenty účastníka, k čomu v posudzovanom prípade nedošlo. Odkázať na odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia možno len v podrobnostiach, paušálny odkaz na ne bez akejkoľvek vlastnej argumentácie nemožno akceptovať. Taký postup je taktiež porušením práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že rozsudok krajského súdu je rozhodnutím, ktoré nie je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto rozhodol, že označeným rozhodnutím bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ho v súlade s § 56 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.</p> <p>Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak to je možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa čl. 127 ods. 1, obnovil stav pred porušením.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo obchodnej spoločnosti Bytový podnik mesta Košice s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Co 858/2014-163 z 28. januára 2016 porušené boli.</p> <p>Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Co 858/2014-163 z 28. januára 2016 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.</p> <p>Obchodnej spoločnosti Bytový podnik mesta Košice s. r. o., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 363,79 €, ktorú je jej Krajský súd v Košiciach povinný uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012 IV. ÚS 214/04</p> <p>II. ÚS 92/06</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov</p>
<p>kľúčové slová</p>	<p>záväzkové právo aplikácia právnych noriem premlčanie-premlčanie v občianskom práve práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces nájom a podnájom-nájomný vzťah právny predpis-hmotnoprávny lex generalis, lex specialis nebytové priestory premlčanie-premlčanie v obchodnom práve</p>

	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu
--	--

spisová značka	IV. ÚS 128/2018
populárny názov	arbitrárnosť rozhodnutia
sudca spravodajca	Ľudmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.06.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 13 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 35 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Za situácie, keď sa najvyšší súd odchýlil od právneho názoru vysloveného v iných jeho rozhodnutiach vrátane právnych názorov uvedených v nálebovej judikatúre ústavného súdu a týkajúcich sa analogického prípadu, bolo jeho povinnosťou minimálne poukázať na už existujúce rozhodnutia v identických právnych veciach, ktoré vychádzajú z odlišných právnych názorov, a na tomto základe náležite zdôvodniť, prečo sa od nich v teraz riešenej právnej veci odkláňa. Ak tak najvyšší súd v danom prípade presvedčivým spôsobom neurobil, tak tým vážne sponchybnil princíp právnej istoty ako jeden z princípov právneho štátu, ktorý sú pri svojej rozhodovacej činnosti povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci. To zakladá arbitrárnosť jeho rozsudku.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol účastníkom súdneho preskúmvacieho konania, ako aj správneho konania, ktoré mu predchádzalo, ktorého predmetom bolo posúdenie, resp. určenie časového okamihu pre uvedenie zariadenia výrobcu elektriny do sústavy do prevádzky, t.j. či pre určenie časového momentu uvedenia zariadenia do prevádzky je relevantný dátum faktického vykonávania funkčnej skúšky, uvedený v protokole o funkčnej skúške, teda dátum 28. 06. 2012 alebo dátum dňa 02. 07. 2012, v ktorej je uvedený údajný dátum ukončenia funkčnej skúšky s uvedením formálneho podpisu osoby s funkčným označením „riaditeľ sekcie AM“. Z uvedeného posúdenia právnej skutočnosti uvedenia zariadenia výrobcu elektrickej energie do prevádzky potom závisí určenie pevnej ceny elektriny stanovenie doplatku pre sťažovateľa za rok 2012, teda v tomto prípade posúdenie výšky doplatku pre sťažovateľa vo výške 194,54 Eur alebo 119,11 Eur/MWh. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len "Úrad") vydal dňa 17. 01. 2013 rozhodnutie, ktorým rozhodol tak, že pre regulovaný subjekt schválil pre rok 2012 pevnú cenu elektriny pre stanovenie doplatku vo výške 119,11 Eur/MWh vyrobenej zo slnečnej energie v zariadení výrobcu elektriny FVZ ... Voči uvedenému rozhodnutiu podal sťažovateľ dňa 08. 02. 2013 v zmysle § 53 zákona č. 1/1967 Zb. o správnom konaní... odvolanie, kde namietal, že správny orgán v procesnom postupe vydania rozhodnutia nesprávne zistil skutkový stav (nesprávne posúdil dátum uvedenia zariadenia do prevádzky dátum 02. 07. 2012 namiesto 28. 06. 2012) a na nesprávne zistený skutkový stav aplikoval nesprávny hmotnoprávny predpis, teda nesprávne pri schvaľovaní ceny elektriny regulovaného subjektu podľa § 11a Vyhlášky Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 225/2011 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov... stanovil cenu doplatku vo výške 119,11 Eur/MWh. Regulačná rada ako príslušný orgán Úradu na konanie podľa § 8 ods. 3 zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozhodnutím zo dňa 23. 04. 2013 odvolanie zamietla a rozhodnutie Úradu zo dňa 17. 01. 2013 ako vecne správne potvrdila.

	<p>Sťažovateľ nestotožňujúc sa so závermi odvolacieho správneho orgánu podal žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Úradu pre reguláciu sieťových odvetví – Regulačnej rady č. 14/5098/13/RR zo dňa 23. 04. 2013...</p> <p>Krajský súd v Žiline vydal dňa 05. 03. 2014 rozsudok, ktorým žalobu v plnom rozsahu zamietol. V rámci odôvodnenia rozhodnutia krajský súd vyslovil právny názor (bez odkazu na ustanovenie relevantného právneho predpisu), že súčasťou funkčnej skúšky je nielen posudzovanie jednotlivých technických parametrov priamo na zariadení, ale aj posudzovanie listín predložených žiadateľom ohľadne týchto parametrov, skontrolovanie samotných technických výstupov z jednotlivých kontrol, aby bolo možné do protokolu, ktorý je len dokladom o vykonaní funkčnej skúšky, uviesť záverečný výsledok kontroly, teda podpisom riaditeľa sekcie AM v kolónke 13 protokolu ukončiť funkčnú skúšku. Podľa názoru krajského súdu je táto administratívna časť kontroly všetkých získaných listinných dôkazov taktiež kontrolou technických podmienok v zmysle § 5 ods. 14 zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov..., ktorú si mal prevádzkovateľ distribučnej sústavy určiť v usmernení uverejnenom na svojom webovom sídle a v samotnom protokole o funkčnej skúške (teda mimo prevádzkového poriadku v internom usmernení).</p> <p>Voči uvedenému rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ v zákonom stanovenej lehote odvolanie, kde opakovane uvádza, že predmetný výklad podmienok a postupu vykonania funkčnej skúšky nemá oporu v zákone o podpore OZE, poukazoval na absenciu skúmania prevádzkového poriadku, v ktorom je v zmysle predmetných ustanovení možné upraviť spôsob a vykonanie funkčnej skúšky a taktiež rozporoval výklad ust. § 5 ods. 14 zákona o podpore OZE, ktorým krajský súd nad rámec zákonnej úpravy umožňuje prevádzkovateľovi distribučnej sústavy upraviť spôsob a podmienky funkčnej skúšky v interných dokumentoch...</p> <p>Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom, zo dňa 22. 03. 2016 potvrdil rozsudok Krajského súdu Žilina, zo dňa 05. 03. 2014, pričom v rámci odôvodnenia len stroho konštatoval správnosť záverov krajského súdu, a že vydaním rozhodnutí v správnom konaní nedošlo k porušeniu zákona.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu vyplýva, že základnou spornou otázkou v danej veci je posúdenie času uvedenia zariadenia výrobcu elektriny do prevádzky v súvislosti s podmienkami vyplývajúcimi z § 2 ods. 3 písm. e) zákona č 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 309/2009 Z. z.“), a to v situácii, keď v čase relevantnom pre posúdenie danej veci nebol zo strany príslušného prevádzkovateľa distribučnej sústavy v súlade so znením § 5 ods. 14 poslednej vety zákona č. 309/2009 Z. z. vydaný a príslušným orgánom verejnej správy – Úradom pre reguláciu sieťových odvetví aj schválený prevádzkový poriadok, ktorý by záväzne pre účastníkov trhu stanovoval spôsob a podmienky vykonania funkčnej skúšky zariadenia výrobcu elektriny v rozsahu, ako to konštatoval najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí.</p> <p>Konkrétne v okolnostiach danej veci ide o posúdenie, či pre určenie časového okamihu uvedenia zariadenia výrobcu elektriny do prevádzky je relevantný dátum faktického vykonania funkčnej skúšky, uvedený v protokole o funkčnej skúške v kolónke 5, 6, 10, 12, teda dátum 28. jún 2012, ako to tvrdí sťažovateľ, alebo dátum uvedený v kolónke 13, a to 2. júl 2012, keď bol protokol o funkčnej skúške podpísaný osobou s funkčným označením „riaditeľ sekcie AM“, ako to vyplýva z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu a predchádzajúcich rozhodnutí vydaných v rámci správneho konania, a to bez toho, aby táto podmienka zároveň vyplývala aj z riadne schváleného prevádzkového poriadku prevádzkovateľa distribučnej sústavy. Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného tvrdí, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu ním označených základných práv podľa</p>

ústavy tým, že najvyšší súd potvrdením rozsudku krajského súdu prijal v otázke posúdenia relevantného času uvedenia zariadenia výrobcu elektriny do prevádzky „diametrálne odlišný právny názor od právnych záverov, vyplývajúcich z predchádzajúcej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutie NS SR, sp. zn.: 4 Sžf/5/2014) a dokonca rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález ÚS SR, sp. zn.: I. ÚS 373/2015-33 zo dňa 25. 11. 2015 a náleze ÚS SR, sp. zn.: II. ÚS 275/2015 zo dňa 16. 12. 2015) svoje závery žiadnymi právne relevantnými skutočnosťami neodôvodnil“. Sťažovateľ ďalej namieta arbitrárnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, pretože v odôvodnení označeného rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom nereagoval na jeho odvolaciu argumentáciu.

V súvislosti s označenými námietkami sťažovateľa sa ústavný súd zaoberal predovšetkým tou jeho argumentáciou, podľa ktorej v obdobnej veci rozhodol iný senát najvyššieho súdu („4 S“) vo svojom skoršom rozhodnutí sp. zn. 4 S Sžf 5/2014 z 1. apríla 2014 a tiež ústavný súd vo svojich predchádzajúcich nálezoch sp. zn. I. ÚS 373/2015 z 25. novembra 2015 a sp. zn. II. ÚS 275/2015 zo 16. decembra 2015 odlišne, než ako rozhodol v napadnutom rozsudku najvyšší súd. Pre účely náležitého posúdenia veci sa ústavný súd oboznámil tak s odôvodnením sťažovateľom označeného rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 S Sžf 5/2014 z 1. apríla 2014, ako aj s odôvodnením nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 373/2015 z 25. novembra 2015 a nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 275/2015 zo 16. decembra 2015. Z odôvodnenia označeného rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že označený senát najvyššieho súdu, vychádzajúc z toho, že § 5 ods. 14 zákona č 309/2009 Z. z. je zmocňujúcim ustanovením, konštatoval, že spôsob a podmienky vykonania funkčnej skúšky mali byť podrobne upravené v riadne schválenom prevádzkovom poriadku prevádzkovateľa distribučnej sústavy. Rovnaký právny názor zaujal tento senát aj v ďalších neskorších rozhodnutiach a z uvedeného predpokladu vychádzajú aj označené rozhodnutia ústavného súdu. Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 S Sžf 5/2014 z 1. apríla 2014, ako aj z označených náleзов ústavného súdu nevyplýva a ústavný súd ani nezistil žiadnu relevantnú odlišnosť, ktorá by sama osebe akokoľvek odôvodňovala odlišnú rozhodovaciu prax senátov správneho kolégia najvyššieho súdu pri posudzovaní uvedenej právnej otázky, pričom najvyšší súd v napadnutom rozsudku a ani v rámci svojho vyjadrenia k sťažnosti sťažovateľa takúto skutočnosť neuvádza. Navyše, najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí s odlišnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu a ústavného súdu nezaoberal a nevysvetlil presvedčivým spôsobom, prečo ho nepovažoval za akceptovateľný. V okolnostiach danej veci považuje ústavný súd za podstatnú skutočnosť, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu vo veci sťažovateľa už existovali rozhodnutia iného senátu správneho kolégia najvyššieho súdu, ako aj označená nálezová judikatúra ústavného súdu, v ktorých k sťažovateľom nastolenej zásadnej otázke týkajúcej sa posúdenia otázky času uvedenia zariadenia výrobcu elektriny do prevádzky tieto súdy zaujali zásadne odlišné stanoviská. Napriek tomu najvyšší súd na túto skutočnosť v odôvodnení napadnutého rozsudku primeraným spôsobom nereagoval, t. j. existenciu diametrálne odlišných právnych názorov k zásadným otázkam, ktoré boli predmetom jeho rozhodovania, v zásade ignoroval.

Aj keď výrok právoplatného rozsudku vrátane právneho názoru uvedeného v jeho odôvodnení je v súlade s § 228 ods. 1 Civilného sporového poriadku (pôvodne § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) záväzný pre strany sporu v konkrétnom (individuálnom prípade), iudex ius dicit inter partes (k tomu pozri napr. Brösl, A. Teória práva. Praha : Aleš Čeněk, s. r. o., 2013, s. 60), tak princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv, ktoré sú podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu si v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci vyžadoval, aby sa so zásadnými argumentmi sťažovateľa, z ktorých vyvodzoval odlišný časový okamih uvedenia jeho zariadenia pre výrobu elektriny do prevádzky, najvyšší súd náležitým spôsobom vysporiadal. Ústavný súd už v minulosti viackrát konštatoval, že neoddeliteľnou

súčasťou princípov právneho štátu zaručeného v čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty, ktorého komponentom je predvídateľnosť práva, ako aj legitímna predvídateľnosť postupu orgánov verejnej moci v súlade s právom a zákonom ustanovenými požiadavkami, ktorá v podmienkach materiálne chápaného demokratického právneho štátu vylučuje priestor pre prípadnú svojvôľu. Princíp právnej istoty spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/99, II. ÚS 234/03, IV. ÚS 92/09). Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj iných fyzických osôb a právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV. ÚS 92/09). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Podľa názoru ústavného súdu za situácie, keď sa najvyšší súd odchýlil od právneho názoru vysloveného v iných jeho rozhodnutiach vrátane právnych názorov uvedených v nálezovej judikatúre ústavného súdu a týkajúcich sa analogického prípadu, bolo jeho povinnosťou minimálne poukázať na už existujúce rozhodnutia v identických právnych veciach, ktoré vychádzajú z odlišných právnych názorov, a na tomto základe náležite zdôvodniť, prečo sa od nich v teraz riešenej právnej veci odkláňa. Ak tak najvyšší súd v danom prípade presvedčivým spôsobom neurobil, tak tým vážne spochybnil princíp právnej istoty ako jeden z princípov právneho štátu, ktorý sú pri svojej rozhodovacej činnosti povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci (mutatis mutandis IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 75/09). To zakladá arbitrárnosť jeho rozsudku. Nad rámec už uvedeného ústavný súd uvádza, že pri hľadaní ústavne konformného výkladu daného problému považuje ústavný súd za potrebné poukázať na závery vyplývajúce z jeho predchádzajúcej nálezovej judikatúry a predovšetkým na právne závery vyplývajúce z nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 275/2015 zo 16. decembra 2015, týkajúceho sa posudzovania analogického prípadu, ktoré sú aj v preskúmvanej veci naďalej relevantné a ktoré bude najvyšší súd pri ďalšom svojom rozhodovaní v predmetnej veci povinný rešpektovať.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy. Zároveň to znamená, že už nie je potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 a čl. 35 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil

	<p>práva alebo slobody podľa čl. 127 ods. 1, obnovil stav pred porušením. Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu. V nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy zrušil ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto rozhodnutí.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžf 41/2014 z 22. marca 2016 porušené boli.</p> <p>Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžf 41/2014 z 22. marca 2016 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	<p>I. ÚS 373/2015, II. ÚS 275/2015 NS SR sp. zn. 4 S Sžf 5/2014</p> <p>IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05</p> <p>IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
klúčové slová	<p>elektroenergetika</p> <p>právna istota-predvídateľnosť práva</p> <p>práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu</p> <p>arbitrárnosť</p> <p>rozhodnutie ústavného súdu-precedenčná záväznosť</p> <p>regulované odvetvie</p>

spisová značka	IV. ÚS 142/2018
populárny názov	neplatnosť zmluvy o dielo
sudca spravodajca	Ladislav Orosz
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.07.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p>
analytická právna veta	Vzhľadom na to, že Obchodný zákonník nestanovuje obligatórne písomnú formu zmluvy o dielo, je zodpovednosťou zmluvných strán (subjektov obchodnoprávneho vzťahu), či sa slobodne rozhodnú pre ústnu formu zmluvy

	<p>alebo písomnú formu zmluvy, pričom v tejto súvislosti musia znášať riziko dôkaznej núdze v prípadnom spore, ak sa rozhodli pre formu ústnu, alebo pre písomnú úpravu len niektorých aspektov ich zmluvného vzťahu. K platnosti ústnej zmluvy totiž postačujú zhodné prejavy vôle zmluvných strán ohľadom podstatných náležitosti zmluvy, ktoré nemusia byť „zachytené“ objektívne poznateľným spôsobom pre tretie strany. S tým spojená dôkazná núdza ide však na ťarchu strán sporu.</p> <p>Ak sa podarí vôľu účastníkov v procese hodnotenia skutkových a právnych otázok ozrejmiť, má zhodná vôľa účastníkov zmluvy prednosť pred doslovným významom textu zmluvy. Z vonkajších okolností spojených s podpisom a realizáciou zmluvného vzťahu preto treba hľadiť hlavne na vôľu, ako aj na okolnosti spojené s podpisom zmluvy a následné konanie účastníkov po podpise zmluvy.</p> <p>V zmysle úpravy Obchodného zákonníka dostatočné vymedzenie predmetu diela patrí k základným náležitostiam zmluvy o dielo (ďalšími náležitosťami je označenie zmluvných strán - zhotoviteľa a objednávateľa, a určenie odmeny za vykonanie diela).</p> <p>Vôľa objednávateľa uzavrieť zmluvu s nešpecifikovaným riešením diela (predmetom) nie je spôsobilá založiť účinky zhodného prejavu vôle pre nedostatok esenciálnej náležitosti zmluvy o dielo, keďže predmet diela nebol určený jednoznačne ani pri predzmluvných rokovaniach, ani v písomnej zmluve, pričom ani z následného správania objednávateľa nemožno ustáliť, že by považoval namontované dielo za zhotovené riadne podľa zmluvy, teda v zhode s jeho vôľou a predstavou o predmete plnenia.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka bola v procesnom postavení žalovanej účastníčkou konania vedeného Okresným súdom Veľký Krtíš o zaplatenie sumy z titulu nárokov z odstúpenia od zmluvy o dielo uzavretej so žalobcom pre vady dodaného diela. Okresný súd rozsudkom z 3. decembra 2014 vo veci rozhodol tak, že sťažovateľku zaviazal uhradiť sumu 14 934 € s príslušenstvom oproti vráteniu diela, a vo zvyšnej časti žalobu zamietol, pričom vychádzal z posúdenia zmluvy o dielo ako absolútne neplatného právneho úkonu pre neurčitosť vymedzenia diela a nároky strán sporu subsumoval pod bezdôvodné obohatenie z neplatného titulu.</p> <p>Proti označenému rozsudku okresného súdu podali odvolania obe sporové strany, o ktorých rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že výrok určujúci povinnosti na plnenie potvrdil a zmenil výrok o trovách konania. S právnym posúdením veci okresným súdom sa stotožnil a rozhodnutie doplnil o ďalšie dôvody vzťahujúce sa k odvolacím námietkam.</p> <p>Proti tomuto rozsudku sťažovateľka podala dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že ho odmietol ako procesne neprípustné, keď dovolateľom namietanú vadu podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdmi nižších stupňov nezistil. Namietané odňatie možnosti konať pred súdom sťažovateľka odôvodňovala svojvoľným hodnotením dôkazov, nesprávnym právnym posúdením veci, ktoré ju malo vylúčiť z uplatňovania jej patriacich práv, nesprávnou aplikáciou právnych predpisov na jej vec a nedostatkom dôvodov rozhodnutí takej intenzity, že dovolaním napadnutý rozsudok neposkytuje podľa jej tvrdenia ani zásadné vysvetlenie podstatných dôvodov rozhodnutia.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>V súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľky ústavný súd považuje za vhodné poukázať aj na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 3033/17, v ktorom je vyslovený tento právny názor: „Jednu ze základních determinant právního postavení osoby v soukromoprávních vztazích představuje svoboda (autonomie) vůle. Tyto právní vztahy jsou regulovány převážně nepřímo, tj. stanovením obecných pravidel chování mezi účastníky, které</p>

účastníci svým vlastním aktivním jednáním konkretizují a současně uvádějí v život. Princip autonomie vůle formuje soubor právních možností osob v těchto vztazích, dává jim právo volby právně významného chování. Jeho konkrétní projevy lze soustředit do čtyř sfér: autonomie volby, zda učinit právní jednání, či nikoli, autonomie výběru adresáta právního jednání, autonomie volby obsahu právního jednání a autonomie volby formy právního jednání. Meze autonomie vůle v těchto sférách vytváří např. zákonem zakotvené smluvní přímusy, kvalifikační požadavky na adresáta projevu vůle, kogentními normami stanovená práva a povinnosti, či požadavky na formu.“

Podľa už vysloveného právneho názoru ústavného súdu sa porušenia ústavou zaručených základných práv orgán verejnej moci dopustí aj vtedy, ak formalistickým výkladom podústavného práva odoprie autonómnemu prejavu vôle zmluvných strán dôsledky, ktoré zmluvné strany takým prejavom zamýšľali vyvolať vo svojej právnej sfére (m. m. nález I. ÚS 243/07). Ústavný súd rešpektuje, že interpretácia zmlúv ako prejavu autonómnej vôle účastníkov zmluvného vzťahu je v zásade vecou všeobecných súdov, s výnimkou prípadov, keď je rozhodnutie všeobecných súdov v extrémnom rozpore s obsahom súdneho spisu alebo v rozpore s princípom spravodlivosti, či arbitrárne. V takomto prípade totiž rozhodnutie všeobecného súdu, resp. postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, možno označiť ako svojvoľné, a teda porušujúce ústavou garantované právo na spravodlivý proces (m. m. sp. zn. I. ÚS 242/07).

V konkrétnych okolnostiach posudzovaného prípadu je vzhľadom na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky úlohou ústavného súdu posúdiť v súlade s citovanou judikatúrou, či v jej veci konajúce všeobecné súdy neuplatnili taký výklad podústavného práva, ktorým v dôsledku príliš formalistického posúdenia obsahu zmluvy odoprel zmluvnými stranami zamýšľané účinky nimi uzavretej zmluvy vyslovením absolútnej neplatnosti zmluvy o dielo. Reagujúc na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že právny formalizmus orgánov verejnej moci spočívajúci vo vznášaní prehnaných nárokov na formuláciu zmluvy súkromnoprávneho charakteru a zasahujúci neprímeraným spôsobom do zmluvnej slobody subjektov súkromného práva, vyplývajúcej z princípu zmluvnej voľnosti podľa čl. 2 ods. 3 ústavy, považuje z ústavného hľadiska za neakceptovateľný. Vzhľadom na to, že Obchodný zákonník nestanovuje obligatórne písomnú formu zmluvy o dielo, je zodpovednosťou zmluvných strán (subjektov obchodnoprávneho vzťahu), či sa slobodne rozhodnú pre ústnu formu zmluvy alebo písomnú formu zmluvy, pričom v tejto súvislosti musia znášať riziko dôkaznej núdze v prípadnom spore, ak sa rozhodli pre formu ústnu, alebo pre písomnú úpravu len niektorých aspektov ich zmluvného vzťahu. K platnosti ústnej zmluvy totiž postačujú zhodné prejavy vôle zmluvných strán ohľadom podstatných náležitostí zmluvy, ktoré nemusia byť „zachytené“ objektívne poznateľným spôsobom pre tretie strany. S tým spojená dôkazná núdza ide však na ťarchu strán sporu.

Ústavný súd už vo svojej doterajšej judikatúre vyslovil právny názor, že ak sa podarí vôľu účastníkov v procese hodnotenia skutkových a právnych otázok ozrejmiť, má zhodná vôľa účastníkov zmluvy prednosť pred doslovným významom textu zmluvy. Z vonkajších okolností spojených s podpisom a realizáciou zmluvného vzťahu preto treba hľadiť hlavne na vôľu, ako aj na okolnosti spojené s podpisom zmluvy a následné konanie účastníkov po podpise zmluvy (m. m. I. ÚS 242/07).

Základným východiskom k ústavne konformnému výkladu zmlúv je uprednostnenie takého výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, pred interpretáciou, ktorá neplatnosť zmluvy zakladá, za situácie, ak v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci reálne prichádzajú do úvahy oba výklady, t. j. záver o neplatnosti zmluvy by mal predstavovať výnimku, nie pravidlo. Podľa ústavného súdu je v rozpore s princípom právneho štátu taká prax, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačný prístup uprednostňujúci výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom v prospech jej platnosti (podobne pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 1783/11 z 23. apríla

2013).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov, ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, v ktorého relevantnej časti sa uvádza: «V zmysle cit. úpravy Obchodného zákonníka dostatočné vymedzenie predmetu diela patrí k základným náležitostiam zmluvy o dielo (ďalšími náležitosťami je označenie zmluvných strán - zhotoviteľa a objednávateľa, a určenie odmeny za vykonanie diela). Po zhodnotení skutočností zistených z predloženého spisu odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvého stupňa v tom, že v písomnej zmluve o dielo zo dňa 07. 10. 2011 predloženej v konaní si zmluvné strany nedohodli dostatočne určite predmet diela. Podľa čl. II „Predmet zmluvy“ malo byť predmetom zmluvy dielo špecifikované v prílohe č. 1 zmluvy, ktorá mala byť neoddeliteľnou súčasťou zmluvy (čl. XIV bod 5 zmluvy). Predmet zmluvy v písomnej zmluve o dielo nie je žiadnym iným spôsobom upresnený, resp. identifikovaný. Z vykonaného dokazovania je nepochybné, že v súvislosti s touto písomnou zmluvou účastníci konania komunikovali, že v zmysle tejto komunikácie žalovaný dodal a namontoval žalobcovi filtračné zariadenie EKOVENT PF 18/12 spolu s ventilátorom E/CB 453 komplet, z písomnej zmluvy však nie je zrejmé, aké parametre, resp. vlastnosti mal predmet zmluvy dosahovať (účastníci konania zariadenie označovali aj ako „odprašovacie zariadenie“, resp. „filtračné zariadenie“). V konaní teda nebolo preukázané uzavretie zmluvy medzi žalobcom ako objednávateľom a žalovaným ako dodávateľom, predmetom ktorej malo byť takéto zariadenie. Písomná zmluva o dielo, v ktorej sú upravené práva a povinnosti zmluvných strán, pokiaľ ide o špecifikáciu zariadenia, odkazuje na prílohu č. 1., ktorú však účastníci konania súdu nepredložili. Podľa názoru odvolacieho súdu nebolo teda v konaní preukázané, že medzi účastníkmi konania vznikol zmluvný vzťah v podobe práv a záväzkov, uvedených v tejto písomnej zmluve. V konaní tiež nebolo preukázané, že účastníci konania ako zmluvné strany uzavreli zmluvu o dielo (napr. konkludentne, resp. podpisom preberacieho protokolu s upresnením „zariadenia“) s natoľko určitým predmetom plnenia, aby mohlo byť v súdnom konaní posúdené, či žalovaný plnil riadne alebo či plnil vadne.

V predmetnej veci nešlo o zmluvu kúpnu (predmetom ktorej by bol predaj filtračného zariadenia a ventilátora), ale o zmluvu o dielo, predmetom ktorej malo byť zhotovenie, dodávka, montáž a uvedenie do prevádzky zariadenia (odprašovacieho, resp. filtračného). Ako na to správne poukázal aj súd prvého stupňa, aby mohol posúdiť či už tvrdenia žalobcu, že žalovaný porušil povinnosť riadne a včas odovzdať predmet diela, resp. že dielo bolo nefunkčné a malo vady alebo tvrdenia žalovaného, že žalobca dielo bez väd užíval, je nevyhnutné, aby bola presne zodpovedaná otázka, zariadenie s akými parametrami a funkciami malo byť predmetom zmluvy o dielo uzavretej medzi žalobcom ako objednávateľom a žalovaným ako dodávateľom. Len v takomto prípade mohol súd ustanoviť znalca, ktorý by odborne posúdil kvalitu dodaného zariadenia a následne mohol súd vyvodiť právny záver o dôvodnosti alebo nedôvodnosti odstúpenia žalobcu od zmluvy (ako sa toho domáhal žalovaný aj v podanom odvolaní). Súd prvého stupňa vychádzal z uplatneného nároku žalobcu (nároky založené na odstúpení od zmluvy o dielo), správne vyhodnotil zistený skutkový stav, keď dospel k záveru, že vzhľadom na to, že v konaní nebolo preukázané, čo malo byť predmetom zmluvy o dielo (odprašovacie, resp. filtračné zariadenie s konkrétnymi parametrami), nie je možné ani posúdiť tvrdenia žalobcu o vadnosti plnenia. Na druhej strane samozrejme nie je možné posúdiť ani obranu žalovaného, ktorý tvrdí, že ním dodané a namontované filtračné zariadenie nemalo vady a žalobca ho bez problémov 2 roky užíval. Práve z dôvodu, že nie je dostatočne určený predmet diela, nie je možné posúdiť tieto tvrdenia účastníkov konania. Súd prvého stupňa postupoval správne, keď vychádzal zo záveru, že v konaní predložená písomná zmluva o dielo je neplatná, pretože v nej absentuje dostatočne určený predmet diela. Na základe takejto zmluvy nemohol medzi účastníkmi konania vzniknúť záväzkovo-právny vzťah, kde na jednej strane by bol žalobca objednávateľom a žalovaný dodávateľom. Bez ohľadu na to, že žalobca sa proti druhej výrokovej vete rozsudku súdu prvého stupňa, kde súd prvého stupňa návrh vo zvyšku zamietol neodvolal, odvolací súd súhlasí s

postupom súdu prvého stupňa, ktorý vychádzal zo záveru, že vzhľadom na absentujúci predmet zmluvy o dielo nemá žalobca nárok na dohodnuté zmluvné pokuty, a ani na náhradu škody za porušenie konkrétnych článkov zmluvy o dielo. Je potrebné poznamenať, že písomná zmluva o dielo, ktorú účastníci konania podpísali (žalovaný dňa 04. 10. 2011 a žalobca dňa 07. 10. 2011) je pomere rozsiahla, sú v nej uvedené viaceré práva a povinnosti zmluvných strán vrátane platobných podmienok, spôsobu vykonania diela, odovzdania diela, sankcií a dohody o odstúpenie od zmluvy, nakoľko však predmet zmluvy nie je dostatočne určitý, táto zmluva nezaložila medzi účastníkmi konania platný záväzkový vzťah.

Súd prvého stupňa pri posudzovaní nároku žalobcu správne vychádzal z úpravy bezdôvodného obohatenia v Občianskom zákonníku, ktorá platí aj v obchodnoprávných vzťahoch, konkrétne z § 457 Obč. zák., v zmysle ktorého ak je zmluva neplatná, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa tejto zmluvy dostal. Nakoľko základom vzťahu medzi účastníkmi konania mal byť dvojstranné zaväzujúci záväzok (v tomto prípade zmluva o dielo), účastníci konania ako zmluvné strany sú povinní vrátiť si vzájomné plnenia. Ako uviedol aj súd prvého stupňa, ide o tzv. synalagmatický záväzok, keď žiaden z účastníkov sa nemôže domáhať vrátenia poskytnutého plnenia bez toho, aby sám vrátil plnenie, ktoré prijal. Žalobca v priebehu konania na súde prvého stupňa navrhol zmenu žalobného petitu tak, aby zodpovedal vyššie uvedenej podmienke, súd prvého stupňa navrhovanú zmenu pripustil a v prvej výrokovej vete rozsudku rozhodol podľa tohto upraveného petitu.»

Zo zapožičaného spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľkou popísaný skutkový stav nezodpovedá skutkovému stavu, ktorý bol preukázaný v súdnom konaní vzhľadom na vykonané dôkazy, keďže

- príloha č. 1 k zmluve o dielo, ktorá tvorí jej nedeliteľnú súčasť a ktorá mala obsahovať technickú špecifikáciu navrhnutého a zhotoveného diela, nebola sťažovateľkou predložená,

- objednávateľ neprevzal protokolárne dielo od sťažovateľky, ktorým by potvrdil riadne a včasné dodanie diela),

- objednávateľ preukázateľne reklamoval vady diela už bezprostredne po jeho namontovaní, oznámil sťažovateľke odstúpenie od zmluvy v dôsledku nefunkčnosti diela a požiadal ju o jeho odmontovanie a prevzatie oproti vráteniu ceny diela a uhradeniu zmluvných sankcií. Jej tvrdenie, že objednávateľ dielo prevzal a užíval po dobu takmer dvoch rokov bez vytýkania väd, teda obsah spisu nepotvrďuje.

Objednávateľ pri predzmluvnom jednaní so sťažovateľkou zadal len základné vstupné parametre pre navrhnutie a zrealizovanie diela (objem haly a podtlak pri odsávaní, pozn.), pričom príloha č. 1 vyhotovená sťažovateľkou ako kvalifikovanou osobou mala obsahovať presnejšiu špecifikáciu jednotlivých komponentov diela s ich technickými parametrami. K tomu však zo strany sťažovateľky ani po opakovaných žiadostiach objednávateľa nedošlo a všeobecné súdy preto podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom vyhodnotili obsah takto formulovanej zmluvy ako neurčitý, keďže ani z dôkazov týkajúcich sa predzmluvných rokovaní a po následnom správaní zmluvných strán nemožno ustáliť, dosiahnutím akých parametrov diela by bolo možné považovať záväzok zhotoviteľa (sťažovateľky) za riadne splnený. V posudzovanej veci bolo pre súdy konajúce vo veci sťažovateľky kľúčové to, že vôľa objednávateľa uzavrieť zmluvu s nešpecifikovaným riešením diela (predmetom) nie je spôsobilá založiť účinky zhodného prejavu vôle pre nedostatok esenciálnej náležitosti zmluvy o dielo, keďže predmet diela nebol určený jednoznačne ani pri predzmluvných rokovaniach, ani v písomnej zmluve, pričom ani z následného správania objednávateľa nemožno ustáliť, že by považoval namontované dielo za zhotovené riadne podľa zmluvy, teda v zhode s

	<p>jeho vôľou a predstavou o predmete plnenia. Ústavný súd k takémuto prístupu všeobecných súdov k riešeniu sporu medzi sťažovateľkou a žalobcom nemá ústavne relevantné výhrady.</p> <p>Na základe uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že vo veci sťažovateľky konajúce všeobecné súdy sa s platnosťou zmluvy ako prejudiciálnou otázkou zaoberali ústavne akceptovateľným spôsobom a svoje rozhodnutia riadne a presvedčivo odôvodnili. Vykonal dokazovanie v rozsahu postačujúcom pre prijatie záveru ku kľúčovej otázke sporu týkajúcej sa absolútnej neplatnosti zmluvy a následne ústavne konformným spôsobom ustálili, že od neplatnej zmluvy nebolo možné platne odstúpiť, ako to žalobca (objednávateľ) v žalobe navrhol. Všeobecné súdy teda podľa názoru ústavného súdu postupovali zmysle platnej hmotnoprávnej úpravy bezdôvodného obohatenia z titulu neplatného právneho úkonu, v zmysle ktorej uložili stranám sporu vrátiť si navzájom plnenia, ktoré prijali.</p> <p>Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že sťažovateľka nesie zodpovednosť za svoj pasívny prístup k riešeniu situácie v predsúdnom období, keď na písomné výzvy objednávateľa na predloženie špecifikácie diela a následné výzvy na odmontovanie a prevzatie diela, ako aj úhradu zaplatenej sumy nereagovala, čím mohla minimalizovať straty spôsobené jej dlhšie trvajúcim opotrebovaním diela a povinnosťou úhrady úrokov z omeškania s vrátením ceny diela za dlhšie obdobie. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhovel.</p> <p>Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo aj k porušeniu jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pričom toto tvrdenie zakladá na rovnakých dôvodoch ako svoje tvrdenie o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. ako bezprostredný dôsledok ich porušenia. Vzhľadom na uvedené v situácii, ak ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. ak tejto časti sťažnosti nevyhovel, nemožno uvažovať ani o porušení základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto aj tejto časti sťažnosti nevyhovel.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Sťažnosti sa nevyhovuje.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov</p>	<p>ÚS ČR III. ÚS 3033/17 I. ÚS 243/07 I. ÚS 242/07 ÚS ČR IV. ÚS 1783/11</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov</p>
<p>kľúčové slová</p>	<p>právny úkon-autonómia vôle strán právny úkon-neurčitý bezdôvodné obohatenie právny úkon-neplatnosť absolútna</p>

spisová značka	IV. ÚS 187/2018
populárny názov	trovy konania - určenie, že vec patrí do dedičstva
sudca spravodajca	Ladislav Orosz
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.06.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo určenie, že veci (nehnutelnosti) patria do dedičstva, nemožno podľa názoru ústavného súdu pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, totiž nezakladá priamo vlastnícke právo žalobcu. Rozhodnutie všeobecného súdu o tom, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je rozhodnutím o otázke vlastníckeho práva poručiteľa, a nie jeho právnych nástupcov. Otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa v prípade úspešnosti žaloby o určenie, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, riešia až v následnom konaní o dedičstve. Rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, má tak v danom prípade na sťažovateľku ako žalobkyňu len nepriamy materiálny dosah. Vo svojej podstate možno právne účinky takéhoto rozhodnutia v príslušnom konaní charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania. Vychádzajúc z tohto právneho názoru je potom pri rozhodovaní o trovách konania o určenie, že veci patria do dedičstva, namieste určenie základnej sadby tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), nie podľa § 10 ods. 2 vyhlášky.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka bola v procesnom postavení žalobkyne stranou konania vedeného okresným súdom. Predmetom označeného konania bolo rozhodovanie o určení, že v jej žalobe konkretizované nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi. K meritórnemu rozhodnutiu vo veci došlo rozsudkom okresného súdu z 2. decembra 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) z 28. novembra 2016 (žalobe sťažovateľky bolo čiastočne vyhovené, pozn.). Po právoplatnom skončení veci okresný súd uznesením z 20. februára 2017 právoplatným 29. marca 2017 rozhodol o nároku na náhradu trov označeného konania tak, že žalovaným v 1. a 2. rade priznal voči sťažovateľke ako žalobkyni nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 68 %. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania krajský súd rozhodol už označeným rozsudkom z 28. novembra 2016 tak, že žalovaní v 1. a 2. rade majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 48,4 %.</p> <p>Okresný súd uznesením z 3. júla 2017 vydaným vyšším súdnym úradníkom podľa § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) rozhodol o výške náhrady trov konania a sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy prvoinštančného konania a odvolacieho konania v celkovej sume 622 €. Na základe sťažnosti žalovaných okresný súd napadnutým uznesením z 3. augusta 2017 vydaným zákonnou sudkyňou podľa § 250 ods. 2 CSP zmenil uznesenie o výške náhrady trov konania z 3. júla 2017 tak, že sťažovateľke ako žalobkyni uložil povinnosť „zaplatiť žalovanému v 1. rade trovy konania vo výške 1.440,80 Eur a trovy odvolacieho konania vo výške 161,70 Eur a žalovanému v 2. rade trovy konania vo výške 1.380,66 Eur a trovy odvolacieho konania vo výške 105,24 Eur“. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu (predmetom ktorého bolo rozhodnutie o výške náhrady trov konania, pozn.) podľa § 355 ods. 2 v spojení s § 357 CSP a contrario nebolo prípustné odvolanie.</p> <p>Výhrady sťažovateľky voči napadnutému uzneseniu okresného súdu obsiahnuté v jej sťažnosti možno rozdeliť do dvoch okruhov. V prvom rade namieta, že</p>

	<p>okresný súd pri rozhodovaní o trovách konania (resp. o ich výške, pozn.) neaplikoval § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa (ďalej aj „prvý okruh námietok sťažovateľky“). Sťažovateľka poukazuje na to, že má 77 rokov, je poberateľom starobného dôchodku a má vážne zdravotné problémy a jej majetkové a finančné možnosti a schopnosti neumožňujú uhradiť sumu 3.088,40.- Eur. S poukazom na uvedené je zrejmé, že vek sťažovateľky a jej sociálne, majetkové a osobné pomery sú dôvodom hodným osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania. Napadnuté uznesenie Okresného súdu Prešov považuje sťažovateľka za nespravodlivé a majúce negatívny dopad na jej život. Vo vzťahu k tomu, že po rokoch sa domohla svojho vlastníckeho práva po jej otcovi a napravili sa krivdy minulosti, je nespravodlivé, aby bola zaviazaná hradiť trovy konania, a ešte v takej výške, ktorá má pre ňu existenčne fatálne následky. Výkon exekúcie by smeroval voči jej dôchodku, ktorý by bol pozastavený a sťažovateľka by vo svojom veku 77 rokov nemala z čoho žiť, keďže úspory nemá žiadne. Sťažovateľka poukazuje predovšetkým na to, že Okresný súd Prešov mal rozhodnúť tak, že žiadnemu z účastníkov nemal priznať náhradu trov konania a to s poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa na strane sťažovateľky.“</p> <p>V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka namieta nesprávny postup okresného súdu pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny právneho zástupcu žalovaných v rámci rozhodovania o výške im priznanej náhrady trov konania (ďalej aj „druhý okruh námietok sťažovateľky“). V tejto súvislosti v sťažnosti najmä uvádza: „Zároveň pochybil Okresný súd Prešov aj v tom, že pri určení výšky odmeny za jeden úkon právnej služby nesprávne aplikoval § 10 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z., a nie § 11 ods. 1 písm. a) vyhl. č. 655/2004 Z. z. Sťažovateľka má za to, že v tomto spore o určenie vlastníckeho práva sa hodnota predmetu konania dala oceniť v peniazoch len s veľkými ťažkosťami a preto mal súd ako odmenu za jeden úkon právnej služby priznať 1/13 výpočtového základu.“</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľky v súlade so svojou stabilnou judikatúrou v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 56/05). Obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je <i>ratione materiae</i> aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, <i>Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska</i>). V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd (aj vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, a to napr. vtedy, keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).</p> <p>V súlade s označenými právnymi východiskami ústavný súd preskúmal aj sťažovateľkou namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením okresného súdu. Vo vzťahu k prvému okruhu námietok sťažovateľky, v zmysle ktorých okresný súd pri rozhodovaní o trovách konania napadnutým uznesením neaplikoval (hoci mal aplikovať) § 257 CSP, ktorý</p>

umožňuje súdu výnimočne nepriznať náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa (pričom podľa sťažovateľky takéto dôvody na jej strane existovali, pozn.), ústavný súd uvádza, že ju nepovažuje za dôvodnú. V tejto súvislosti poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorom okresný súd uviedol: „Ohľadne sťažnosti podanej žalobkyňou (proti uzneseniu č. k. 29 C 182/2012-323 z 3. júla 2017 vydanému vyšším súdnym úradníkom, pozn.), túto súd považuje za nedôvodnú, nakoľko žalobkyňa neuviedla žiaden relevantný dôvod, na základe ktorého by mal súd jej sťažnosti vyhovieť, keďže nenamietala účelnosť vykonaných úkonov právnej služby, samotnú výšku vyčíslenej základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby a ani celkovú výšku priznaných trov konania, ktoré by boli podnetom pre preskúmanie priznanej výšky náhrady trov konania. Právna argumentácia právneho zástupcu žalobkyne odvolávajúc sa na ustanovenie § 257 CSP, v zmysle ktorého súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa neobstoja, nakoľko uvedené ustanovenie sa vzťahuje na rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania a nie na rozhodovanie už o samotnej výške právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania. Vzhľadom na to, že skutočnosti uvedené v sťažnosti žalobkyne už boli pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania zohľadnené, súd považuje jej sťažnosť za nedôvodnú.“

Podľa názoru ústavného súdu je napadnuté uznesenie okresného súdu vo vzťahu k prvému okruhu námietok sťažovateľky ústavne konformné a právny názor okresného súdu vyvoditeľný z jeho napadnutého uznesenia nie je svojvoľný, resp. arbitrárny. O nároku na náhradu trov prvoinstančného konania totiž okresný súd rozhodol právoplatným uznesením č. k. 29 C 182/2012-289 z 20. februára 2017 a o nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol krajský súd právoplatným rozsudkom sp. zn. 16 Co 24/2016 z 28. novembra 2016. Za danej situácie tak pri následnom rozhodovaní okresného súdu o výške (právoplatne priznanej) náhrady trov konania už (ako správne uviedol aj okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia) aplikácia ustanovenia § 257 CSP (týkajúceho sa otázky nároku na náhradu trov konania, nie ich výšky) neprichádzala do úvahy. V rámci druhého okruhu svojich výhrad sťažovateľka namieta (podľa nej) nesprávny postup okresného súdu pri vyčíslení výšky (právoplatne priznaného) nároku na náhradu trov konania. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd pri vyčíslení trov právneho zastúpenia žalovaných vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny určenej podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), teda (ako konštatoval v odôvodnení svojho rozhodnutia) „z hodnoty veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor“.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom uznesení aplikoval nesprávnu právnu normu [§ 10 ods. 2 vyhlášky namiesto § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky], čím poprel podstatu a účel relevantných, na posudzovanú vec sa vzťahujúcich právnych noriem, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie garantovaného prostredníctvom čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný

	<p>súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.</p> <p>Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že uznesením okresného súdu sp. zn. 29 C 182/2012 z 3. augusta 2017 bolo porušené právo sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, rozhodol zároveň podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o zrušení označeného rozhodnutia všeobecného súdu a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Po zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie, bude okresný súd povinný opätovne rozhodnúť o trovách konania, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).</p> <p>Ústavný súd v súvislosti s vrátením veci okresnému súdu na ďalšie konanie nad rámec odôvodnenia tohto nálezu upriamuje pozornosť aj na skutočnosť vyplývajúcu zo samotnej sťažnosti sťažovateľky, z vyjadrenia predsedu okresného súdu, ako aj zo zistení ústavného súdu pri príprave prerokovania sťažnosti, a to že sťažovateľka podala proti rozsudku odvolacieho krajského súdu, ktorým bolo potvrdené meritórne rozhodnutie prvoinštančného okresného súdu dovolanie, o ktorom dosiaľ nebolo rozhodnuté. Rozhodnutie dovolacieho súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku podanom v merite veci pritom zo svojej povahy môže mať vplyv aj na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania (§ 453 ods. 3 CSP).</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 29 C 182/2012 z 3. augusta 2017 porušené bolo.</p> <p>Uznesenie Okresného súdu Prešov sp. zn. 29 C 182/2012 z 3. augusta 2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Okresný súd Prešov je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011 ESLP Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska z 23. 9. 1997
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	trovy konania advokát, advokácia-náhrada trov právneho zastúpenia nehnuteľnosť-cena nehnuteľností advokát, advokácia-advokátska tarifa

spisová značka	IV. ÚS 262/2018
populárny názov	súdny poplatok - vyporiadanie BSM
súdca spravodajca	Ľudmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.06.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o

<p>analytická právna veta</p>	<p>konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov</p> <p>Prvostupňové a odvolacie konanie (ktoré sa môže uskutočniť iba za predpokladu využitia odvolania – riadneho opravného prostriedku niektorou zo sporových strán) z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, povinnosť zaplatiť súdny poplatok „za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov“ (ako povinnosť „ex post“) nevzniká osobitne v súvislosti s prvostupňovým konaním a osobitne v súvislosti s druhostupňovým (odvolacím) konaním, ale iba raz v súvislosti s právoplatným ukončením konania o vyporiadání bezpodielového vlastníctva manželov jeho vyporiadáním, a to nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa povinnosť zaplatiť tento poplatok uložila.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ vystupoval ako žalobca v konaní o vyporiadání bezpodielového spoluvlastníctva manželov pred Okresným súdom Nitra. Z rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 46/2002-1337 z 20. septembra 2017 (ďalej aj „rozsudok o vyporiadání BSM“) vyplýva, že „strany sporu boli manželia, manželstvo uzatvárali dňa 16. 5. 1981. Rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 12 C/38/2001-17 zo dňa 29. 5. 2001, právoplatným dňa 3. 7. 2001 bolo ich manželstvo rozvedené. Z obsahu rozvodového spisu súd zistil, že žalobca tvrdil, že od augusta 2000 nevedli spoločnú domácnosť, žalovaná uviedla, že nevedli spoločnú domácnosť od februára 2001. Ešte pred rozvodom manželstva – za trvania manželstva bolo bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zrušené a to rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 18 C/20/2000-7 zo dňa 1. 2. 2000, právoplatným dňa 2. 2. 2000. K dohode o vyporiadání BSM nedošlo, napriek pokusom zo strany žalobcu, aj žalovanej svedčí o tom návrh Dohody o mimosúdnom vyporiadání BSM zo dňa 23. 5. 2001, 27. 10. 2005, vyjadreniami žalovanej k návrhom Dohôd, návrh žalovanej na mimosúdne rokovanie zo dňa 7. 1. 2010, odpovede žalobcu na predložený návrh.“</p> <p>Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C/46/2002-1337 z 20. septembra 2017 okrem iného výrokom VI uložil žalobcovi (sťažovateľovi) a výrokom VII žalovanej povinnosť zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok za žalobu každý vo výške 9 345,50 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku/uznesenia, proti ktorému podal odvolanie sťažovateľ (žalobca), ako aj žalovaná. Následne okresný súd sťažovateľovi a žalovanej uzneseniami z 2. novembra 2017 vydanými vyšším súdnym úradníkom uložil povinnosť, aby v lehote 3 dní od ich právoplatnosti zaplatili súdny poplatok za odvolanie.</p> <p>Proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal nesprávnosť výšky súdneho poplatku a žiadal, aby okresný súd zmenil toto uznesenie a vyrubil súdny poplatok vo výške 66 €. O sťažnosti sťažovateľa rozhodol okresný súd (sudkyňa) okresného súdu uznesením zo 16. januára 2018, ktorým zmenil uznesenie vydané súdnym úradníkom tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 8 292,25 € do 3 dní od právoplatnosti uznesenia a poučil ho, že proti tomuto zneseniu nie je prípustné odvolanie.</p> <p>Sťažovateľ je toto názoru, že napadnutím uznesením porušil okresný súd jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ v tejto súvislosti ťažnosti poukázal aj na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 464/2010 z 10. februára 2011, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje a ktorý vychádza z právneho názoru, že «Ukladanie súdnych poplatkov, ktoré samo osebe predstavuje zásah do práva účastníka na súdnu ochranu (na spravodlivý proces), sa môže realizovať iba v zákonom (na základe zákona) jasne a určite stanovenom rozsahu a obsahu; potreba reštriktívneho výkladového prístupu v súvislosti s ukladaním povinnosti platiť súdny poplatok vyplýva už zo samotnej povahy ústavnej možnosti ukladať poplatky (čl. 59 ústavy)... za daného právneho stavu („de lege lata“) platí naďalej časovo odlišná situácia pre vznik poplatkovej povinnosti „z návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov“ („ex ante“) a „za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov“ („ex post“)».</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa sťažovateľa okresný súd porušil jeho základné práva, napadnuté uznesenie</p>

považuje za nesprávne, svojvoľné a nedostatočne odôvodnené, pričom okresný súd sa zjavne odklonil od obvyklej rozhodovacej praxe súdov pri rozhodovaní o poplatkovej povinnosti za odvolanie vo veciach o vyporiadanie BSM.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne. V záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom ustanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a taktiež zaplatenie súdneho poplatku podľa ustanovení príslušného zákona. Na jednej strane síce uloženie poplatkovej povinnosti v občianskoprávných veciach nemožno samo osebe považovať za rozporné s právom na prístup k súdu chráneným v čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. rozsudky ESELP – Tolstoy – Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo, 1995, Kreuz v. Poľsko, 2001). Na druhej strane za rozporné s čl. 6 ods. 1 dohovoru možno považovať rozhodnutie súdu, ktorým účastníka zaťaží povinnosťou zaplatiť súdny poplatok ešte pred rozhodnutím o veci (ex ante), ktorou ho však podľa zákona môže zaťažiť najskôr až v rozhodnutí o veci (ex post) alebo vo výške oproti zákonom ustanovenej výške v podstatne vyššej (obdobne napr. I. ÚS 629/2017). Výklad a aplikácia ustanovení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj ustanovení ďalších zákonných predpisov upravujúcich podmienky prístupu k súdnej ochrane zo strany všeobecných súdov musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd za potrebné citovať zákonné ustanovenia, ktorých nesprávny výklad a aplikáciu sťažovateľ namieta spolu s ostatnými vo veci relevantnými zákonnými ustanoveniami.

Podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) poplatníkom je/sú obe strany sporu (ďalej len „strana“) v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo jedna z nich podľa rozhodnutia súdu.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť vzniká podaním žaloby, návrhu, odvolania... alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom žalobca alebo navrhovateľ, odvolateľ...

Podľa § 5 ods. 1 písm. g) zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť vzniká v ostatných prípadoch nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa povinnosť zaplatiť poplatok uložila v súvislosti s rozhodnutím vo veci samej.

Podľa § 6 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (ďalej len „percentná sadzba“) alebo pevnou sumou...

Podľa § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch ak je sadzba poplatku ustanovená za konanie, rozumie sa tým konanie na jednej inštancii. Poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá aj v odvolacom konaní vo veci samej...

Podľa § 7 ods. 8 zákona o súdnych poplatkoch v konaní o vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva manželov je základom poplatku cena všetkých vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a ostatných hodnôt, ktoré sa pritom vyporiadávajú.

Podľa § 8 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch poplatok za podanie návrhu alebo žiadosti... je splatný vznikom poplatkovej povinnosti.

Podľa § 8 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch ostatné poplatky sú splatné do

troch dní po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa uložila povinnosť zaplatiť poplatok.

Podľa položky 6 písm. a) a b) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch, súdny poplatok predstavuje zo žaloby o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sumu 66 € a za vyporiadanie BSM z predmetu konania, ak sa konanie skončilo rozsudkom, 3 % a ak sa konanie skončilo súdnym zmiernom, 1 %, najmenej 66 €, najviac 16 596,50 €.

Podľa § 373 ods. 2 CSP súd prvej inštancie rozhodne o vyrubení súdneho poplatku za podané odvolanie a o návrhoch na oslobodenie od súdneho poplatku.

V danej súvislosti ústavný súd predovšetkým uvádza, že pokiaľ ide o vyrubenie súdneho poplatku za podanie odvolania – riadneho opravného prostriedku proti rozsudku okresného súdu o vyporiadaní BSM ústavne konformným spôsobom, právne závery vyjadrené v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 464/2010 z 10. februára 2011 uverejneného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 21/2011 týkajúcom sa súdneho poplatku za vyporiadanie BSM a poplatkovej povinnosti za podanie dovolania mimoriadneho opravného prostriedku proti právoplatnému rozhodnutiu druhostupňového (odvolacieho) súdu v inej právnej veci – vyporiadania BSM, na ktoré sa sťažovateľ vo svojej sťažnosti odvoláva [berúc do úvahy so všetkými právnymi dôsledkami z toho plynúcimi, že v sťažnostnej veci, v ktorej ústavný súd rozhodol nálezom sp. zn. I. ÚS 464/2010 z 10. februára 2011, na rozdiel od tejto veci bolo dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie zastavené a sťažovateľ namietal aj odňatie práva na prístup k súdu („denegatio iustitiae“), pozn.], sú aj v preskúmvanej veci naďalej akceptovateľné.

Základným pravidlom pri určení sadzby súdneho poplatku podľa § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch je totožnosť sadzieb v prvostupňovom i v odvolacom konaní. Logickým a systematickým výkladom do úvahy prichádzajúcich citovaných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch možno dospieť k tomu, že toto pravidlo sa musí uplatniť aj v prípade spolplatňovania odvolacieho konania o vyporiadaní BSM takou istou sadzbou súdneho poplatku ako prvostupňové konanie. Totiž odvolanie je z hľadiska úpravy procesného práva návrhom na začatie odvolacieho konania, a preto nie je nijaký dôvod, aby odvolateľ (navrhovateľ) mala zaťažovať takzvaná konečná poplatková povinnosť podľa sadzobníka položky 6 písm. b) zákona o súdnych poplatkoch za vyporiadanie BSM, ktoré sa práve odvolaním spochybňuje.

Ústavný súd sa so závermi napadnutého uznesenia okresného súdu, podľa ktorých v danej veci argumentácia sťažovateľa neobstojí, nestotožňuje, a to preto, že okresný súd pri rozhodovaní o sťažnosti – riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom, dospel k ústavne/zákonne neakceptovateľnému právnemu záveru, ktorý má za následok porušenie sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď splatnosť vzniku poplatkovej povinnosti „za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov“ prima facie ustanovenú [v sadzobníku položke 6 písm. b) a ostatných citovaných ustanoveniach zákona o súdnych poplatkoch] ako povinnosť „ex post“ ako povinnosť „ex ante“. A teda v danej situácii („de lege lata“) platí naďalej časovo odlišná situácia pre vznik poplatkovej povinnosti „z návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov“ („ex ante“) a „za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov“ („ex post“), a to vrátane odvolacieho konania. Keďže aj podľa judikatúry ústavného súdu prvostupňové a odvolacie konanie (ktoré sa môže uskutočniť iba za predpokladu využitia odvolania – riadneho opravného prostriedku niektorou zo sporových strán, pozn.) z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, povinnosť zaplatiť súdny poplatok „za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov“ (ako povinnosť „ex post“) nevzniká osobitne v

	<p>súvislosti s prvostupňovým konaním a osobitne v súvislosti s druhostupňovým (odvolacím) konaním, ale iba raz v súvislosti s právoplatným ukončením konania o vyporiadaní BSM jeho vyporiadaním, a to nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa povinnosť zaplatiť tento poplatok uložila.</p> <p>Vychádzajúc z uvedených zásad, napadnuté uznesenie okresného súdu je potrebné považovať za rozhodnutie, ktoré porušuje označené práva sťažovateľa v dôsledku skutočnosti, že okresný súd prekročil rozumné medze výkladu právnej normy (zákona o súdnych poplatkoch), a tak sťažovateľa zaťažil povinnosťou zaplatiť súdny poplatok, ktorá zo zákona ani na základe zákona z iného všeobecne záväzného predpisu nevyplýva. Vzhľadom na vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu, ktorá v prípise z 9. mája 2018 uviedla: „Keďže rozsudok bol napadnutý odvolaním žalobcu aj žalovanej, bude vec prejednaná odvolacím súdom v rámci odvolacieho konania a predmetom preskúmania bude aj výrok o povinnosti strán sporu zaplatiť súdny poplatok...“, ústavný súd sa oboznámil aj s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 12 C 46/2002 z 20. septembra 2017 a s odvolaním sťažovateľa proti tomuto rozsudku z 2. októbra 2017 a konštatuje, že predmetom odvolacieho konania bude na základe odvolania sťažovateľa rozhodovanie o jeho povinnosti zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok za žalobu vo výške 9 345,50 €.</p> <p>Ústavný súd dospel k záveru, že v uvedenom prípade bol daný dôvod na nápravu nezákonného rozhodnutia (uznesenia vydaného súdnym úradníkom), a teda dôvod na jeho zrušenie alebo zmenu podľa § 250 ods. 2 CSP v spojení s § 14 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. Vzhľadom na naznačené hľadiská sa preto nemožno stotožniť so spôsobom, ako okresný súd v prerokovávanej veci vyložil vznik poplatkovej povinnosti „za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov“. Ústavný súd je preto nútený konštatovať, že záver okresného súdu v uvedenom smere bol zjavným výkladovým vybočením, ktoré predstavuje porušenie základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) vychádzajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Subsidiárny charakter poskytovania ochrany ústavným poriadkom viedol ústavný súd iba k derogácii napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorému sa otvára možnosť opätovného meritórneho posúdenia námietok sťažovateľa uvedených v jeho sťažnosti proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom, pod aspektom dôvodov tohto nálezu a ochrany jeho ústavou zaručených základných práv (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 12 C 46/2002-1455 zo 16. januára 2018 porušené boli.</p> <p>Uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 12 C 46/2002-1455 zo 16. januára 2018 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	<p>I. ÚS 464/2010 ESLP rozsudky Tolstoy – Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo, 1995; Kreuz v.</p>

	Poľsko, 2001 I. ÚS 629/2017
súvisiace právne predpisy	zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	poplatok-súdny poplatok-sadzobník spoluvlastníctvo-bezpodielové spoluvlastníctvo manželov práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu

Nález - priet'ahy:

spisová značka	IV. ÚS 13/2018
populárny názov	extrémne priet'ahy
sudca spravodajca	Ladislav Orosz
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.07.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Samotná skutočnosť, že konanie o určenie vecného bremena práva prechodu trvá ku dňu rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti k dnešnému dňu, aj bez zohľadnenia obdobia, v ktorom bolo konanie prerušené, takmer 22 rokov (resp. od vylúčenia veci na samostatné konanie takmer 17 rokov), je z ústavného hľadiska bez ďalšieho neakceptovateľná. Aj v prípade ak je zo skutkového hľadiska napadnuté konanie zložitú, nemožno touto skutkovou zložitou v žiadnom prípade ospravedlňovať jeho zjavne neprimeranú dĺžku, obdobia neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, ani jeho neefektívny postup. Túto skutočnosť však môže zohľadniť pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka je v postavení žalovanej účastníčkou konania, ktorého predmetom je rozhodovanie o žalobe vo veci (pôvodne) „... odstránenia prekážok z prístupovej cesty“, resp. „po viacerých zmenách žaloby“ ide aktuálne o rozhodovanie „o spore o určenie vecného bremena“. Konanie začalo doručením (pôvodnej) žaloby okresnému súdu 8. novembra 1990 a pôvodne bolo vedené pod sp. zn. 6 C 1063/1990, v súčasnosti je vedené pod sp. zn. 16 C 465/1995. Sťažovateľka zdôrazňuje, že v napadnutom konaní „nebolo vydané ešte žiadne meritórne rozhodnutie“, hoci trvá už viac ako 27 rokov. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že napadnuté konanie bolo v období rokov 1995 až 2002 prerušené, ale i tak je „doba trvania súdneho konania neprimerane dlhá“, v dôsledku čoho dochádza podľa sťažovateľky k porušovaniu jej práv garantovaných ústavou a dohovorom. Sťažovateľka v doterajšom priebehu konania opakovane podala sťažnosti na priet'ahy v súdnom konaní podľa

	príslušných ustanovení zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
z odôvodnenia	<p>K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní</p> <p>Vychádzajúc z podstaty sťažnostnej argumentácie, ústavný súd sa najprv zaoberal namietaným porušením základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane konštatuje, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistujú zásadné odlišnosti (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03), čo umožňuje ich namietané porušenie preskúmať spoločne.</p> <p>Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 38 ods. 2 listiny (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predĺžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, pričom od tohto dňa je táto povinnosť súdu a sudcov v civilnom sporovom konaní upravená v príslušných ustanoveniach Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).</p> <p>Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala predovšetkým z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá. V § 117 ods. 1 OSP bolo ustanovené, že sudca je povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a v § 119 ods. 1 OSP bolo ustanovené, že pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia účastníkom oznámiť. Ak sa pojednávanie odrokuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je expresis verbis zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného</p>

sporového poriadku, v ktorých sa zohľadňujú osobitosti jednotlivých druhov civilných konaní. Ústavný súd upozorňuje v tejto súvislosti predovšetkým na povinnosť súdu konať bez prieťahov vyplývajúcu z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania. Rovnako možno poukázať aj na ustanovenia § 168 až § 172 CSP, ktoré upravujú predbežné prejednanie sporu a následky neprítomnosti strán, ako aj na § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 ústavy, resp. aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe podanej proti sťažovateľke, ktorou sa žalobcovia pôvodne domáhali „... odstránenia prekážok z prístupovej cesty“. Po viacerých zmenách žaloby pripustených okresným súdom je predmetom napadnutého konania rozhodovanie „o spore o určenie vecného bremena“. Po právnej stránke ústavný súd nepovažuje vec za zložitú, a to s poukazom na to, že obdobné spory tvoria súčasť štandardnej rozhodovacej agendy okresných súdov. Zo skutkového hľadiska však ústavný súd považuje napadnuté konanie za zložité s poukazom na opakované zmeny petitu žaloby, viacero zmien v osobách účastníkov (strán) konania, a to jednak v dôsledku úmrtí, ako aj v dôsledku rozširovania žaloby proti ďalším žalovaným (obec). Zo skutkového hľadiska ústavný súd považuje vec za zložitejšiu, a to okrem iného aj z dôvodu, že pre rozhodnutie vo veci je nevyhnutné znalecké dokazovanie z odboru geodézie a kartografie, odvetvia geodézie, kartografie a fotogrametrie. Rešpektujúc skutkovú zložitnosť napadnutého konania, ústavný súd pripomína, že ňou nemožno v žiadnom prípade ospravedlňovať jeho zjavne neprimeranú dĺžku, obdobia neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, ani jeho neefektívny postup. Túto skutočnosť však môže zohľadniť pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

Vo vzťahu k ďalšiemu kritériu, t. j. k správaniu sťažovateľky (v spore žalovanej) ako účastníčky napadnutého konania ústavný súd nezistil žiadnu významnejšiu skutočnosť, ktorou mohla prispieť k predĺženiu doterajšieho priebehu napadnutého konania. Z dôvodu na jej strane bolo podľa zistenia ústavného súdu pojednávanie odročené len jedenkrát, pričom sťažovateľka opakovane aktívne využívala právne prostriedky, ktorými usilovala o urýchlenie postupu okresného súdu (podnety a sťažnosti na odstránenie prieťahov v konaní adresované predsedníčke okresného súdu, ako aj verejnej ochrankyni práv).

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 465/1995. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou

všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že okresný súd bol v napadnutom konaní v období od jeho začatia do marca 2014 dlhodobo

neodôvodnene nečinný, čo priznala aj predsedníčka okresného súdu, a to už v súvislosti s vybavovaním podnetu verejnej ochrankyne práv JUDr. Jany Dubovcovej, a preto od 31. marca 2014 nariadila dohľad predsedníčky okresného súdu nad plynulosťou konania v pravidelných dvojmesačných intervaloch. Ústavný súd konštatuje, že napriek tomu, že nad plynulosťou preskúmaného súdneho konania je už viac ako štyri roky nariadený dohľad predsedníčky okresného súdu, nedošlo ešte k odstráneniu právnej neistoty účastníkov tohto súdneho konania. Základnou skutočnosťou, z ktorej ústavný súd pri posudzovaní sťažnosti musel vychádzať, je fakt, že napadnuté konanie začalo v roku 1990, resp. po vylúčení časti žaloby na samostatné konanie v roku 1995, pričom vo vylúčenej časti (konanie o určení vecného bremena) okresný súd ani jedenkrát meritórne nerozhodol, čo je samo osebe nezlučiteľné s požiadavkami vyvoditeľnými zo základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

Na tomto závere nemôže nič zmeniť skutočnosť, že v období od 28. septembra 1995 do 6. februára 2002 bolo napadnuté konanie právoplatne prerušené (k prerušeniu konania došlo z dôvodu, že v konaní sp. zn. 6 C 187/1990 sa riešila predbežná otázka vlastníckeho práva k spornému pozemku, pozn.), a to napriek konštantnej judikatúre ústavného súdu, v ktorej opakovane uvádza, že odstránenie stavu právnej neistoty účastníka konania spravidla nemožno dosiahnuť po právoplatnom prerušení konania, ku ktorému došlo v súlade so zákonom. Ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným v Občianskom súdnom poriadku (resp. v súčasnosti v Civilnom sporovom poriadku), nemôžu sa v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým aj k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a rovnako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto nečinnosť okresného súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (m. m. napr. III. ÚS 42/02, I. ÚS 65/03, II. ÚS 3/00, I. ÚS 214/06). Ide o obdobie 6 rokov a 4 mesiacov.

Samotná skutočnosť, že konanie o určení vecného bremena práva prechodu trvá ku dňu rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti k dnešnému dňu, aj bez zohľadnenia obdobia, v ktorom bolo konanie prerušené, takmer 22 rokov (resp. od vylúčenia veci na samostatné konanie takmer 17 rokov), je totiž z ústavného hľadiska bez ďalšieho neakceptovateľná. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že okresný súd vykonal množstvo pojednávaní (30), opakovane nariadil a vykonal ohliadku na mieste samom a nariadil viacero znaleckých dokazovaní a ich doplnení (dosiaľ boli predložené 3 znalecké posudky vypracované na základe uznesenia okresného súdu a 1 súkromný znalecký posudok). Zo všetkých skutočností zjavne vyplýva, že postup okresného súdu bol neefektívny a nesústredený, keďže nevedol dosiaľ k meritórnemu rozhodnutiu sporu. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojou neodôvodnenou nečinnosťou a neefektívnou nečinnosťou v napadnutom konaní spôsobil vznik zbytočných prietahov, čím porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 465/1995 konal bez zbytočných prietahov.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

K sťažovateľkou namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1

ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ku ktorému malo dôjsť doterajšou extrémnou dĺžkou napadnutého konania, ústavný súd poznamenáva, že v systematike ústavy, ako aj listiny sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť, v prípade ak namietané zbytočné prieťahy spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou, alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou, ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – a contrario). Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že vykonanie spravodlivosti s neprimeraným (extrémnym) oneskorením vo svojej podstate ohrozuje základné právo na súdnu ochranu, a tým aj dôveryhodnosť justície (m. m. I. ÚS 39/00, alebo IV. ÚS 184/2010).

Aplikujúc uvedené právne názory na vec sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že stav, keď okresný súd v konaní, ktoré z hľadiska predmetu tvorí štandardnú súčasť jeho rozhodovacej agendy, v jeho doterajšom priebehu trvajúcim od vylúčenia príslušnej časti pôvodnej žaloby na samostatné konanie, viac ako 23 rokov ani raz meritórne nerozhodol (aj pri zohľadnení skutočnosti, že ide o skutkovo zložitú vec, ktoré bolo takmer 7 rokov právoplatne prerušené), je nezlučiteľný s požiadavkami vyplývajúcimi z podstaty základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny, a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Extrémne dlhé súdne konanie bez rozhodnutia vo veci samej totiž vo svojej podstate možno kvalifikovať vo vzťahu k sťažovateľke ako odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). Ústavný súd preto rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 € z dôvodov, že po 27 rokov je kvalita jej života znižovaná účasťami na opakovaných súdnych pojednávaniach, početnými návštevami a poradami u advokáta a platbami advokátovi. Sťažovateľka sa 27 rokov nevie domôcť spravodlivosti a spor považuje vo vzťahu k nej za šikanózne, pričom trpí pocitmi márnosti, krivdy a nespravodlivosti. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vychádzajúc predovšetkým z doterajšej zjavne neprimeranej dĺžky napadnutého konania, prihliadajúc na charakter zistených zbytočných prieťahov a rešpektujúc

	<p>skutkovú zložitost' napadnutého konania, ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 465/1995 porušené boli.</p> <p>Okresnému súdu Košice-okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 465/1995 konal bez zbytočných prieťahov.</p> <p>Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov konania.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	<p>II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03</p> <p>II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03</p> <p>III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kľúčové slová	<p>prieťahy v konaní-neeфекtívny postup</p> <p>prieťahy v konaní-extrémne</p> <p>vecné bremeno</p> <p>občianske súdne konanie</p>

spisová značka	IV. ÚS 268/2018
populárny názov	opakované prieťahy
sudca spravodajca	Ladislav Orosz
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.06.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov</p>
analytická právna veta	Zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neeфекtívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie eфеktivne k odstráneniu právnej neistoty.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa žalobou podanou 20. novembra 2009 v napadnutom konaní domáha náhrady nemajetkovej ujmy z titulu porušenia zásady rovnakého zaobchádzania v porovnaní so sudcami vykonávajúcimi funkciu sudcu Špeciálneho súdu, ktoré malo mať podľa názoru žalobcov za následok značné zníženie ich dôstojnosti a spoločenskej vážnosti. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že nálezom sp. zn. III. ÚS 288/2014 z 24. júla 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť 16. septembra 2014, už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 315/2009. Označeným nálezom ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu konať v tejto veci bez zbytočných prieťahov a priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 500 €, ako aj úhradu trov konania.</p>

z odôvodnenia

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní v rozhodnom období došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej nerovnakým zaobchádzaním je bežnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov. Avšak v okolnostiach posudzovaného prípadu je dôvodný záver o skutkovej zložitosti veci, ktorá vyplýva z počtu účastníkov konania (spoločná žaloba 24 žalobcov, pozn.), s ktorým súvisí početné uplatňovanie procesných oprávnení účastníkov konania, o ktorých rozhodoval aj odvolací súd, čo objektívne prispelo k predĺženiu napadnutého konania.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu predmetného konania výraznejším spôsobom. Aktívne využívanie procesných oprávnení, ktoré má k dispozícii ako účastník konania a ktoré spôsobuje objektívne predĺženie súdneho konania (návrh na pripustenie zmeny žaloby, žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a jej následné späťvzatie a uhradenie poplatku za zmenený návrh, pozn.), síce nemôže byť podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu hodnotené v neprospech sťažovateľa, avšak ani okresný súd nemôže niesť zodpovednosť za skutočnosť, že v dôsledku využitia procesných oprávnení sťažovateľa objektívne došlo k predĺženiu napadnutého konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým

	<p>konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd v konaní nebol dlhodobejšie neodôvodnene nečinný, keďže rozhodoval o jednotlivých podaniach účastníkov, vykonával procesné úkony súvisiace s predložením vecí odvolaciemu súdu a vo vzťahu k prevažnej väčšine účastníkov konanie zastavil. Avšak zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že vo vzťahu k sťažovateľovi okresný súd nepostupoval efektívne a koncentrovane, keďže v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nebol vo vzťahu k nemu a jeho podaniam vykonaný žiaden procesný úkon a nebolo rozhodnuté ani o jeho návrhu na pripustenie zmeny petitu z 10. decembra 2012. Okresný súd konanie vo vzťahu k sťažovateľovi (až po podaní sťažnosti 29. novembra 2017, pozn.) zastavil uznesením sp. zn. 18 C 315/2009 zo 4. mája 2018 s odôvodnením, že sťažovateľ neuhradil v určenej lehote súdny poplatok za podanú žalobu, na úhradu ktorého bol vyzvaný, keďže svoju žiadosť o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov vzal späť. Procesné zastavenie konania pre nespĺnenie podmienky konania (nezaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu) po uplynutí obdobia viac ako 8 rokov od podania žaloby ani s ohľadom na vysoký počet účastníkov konania nemožno podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovať.</p> <p>Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania (takmer 8 rokov), skôr vyslovený (nálezom ústavného súdu III. ÚS 288/2014 z 24. júna 2014, pozn.) príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a zistenú neefektívnu činnosť okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo aj v posudzovanom období k zbytočným prietahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu sp. zn. III. ÚS 288/2014 z 24. júla 2014 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru</p> <p>Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).</p> <p>Ústavný súd dáva do pozornosti, že významnou súčasťou zadosťučinenia sťažovateľa je už samotné deklarovanie porušenia jeho práv. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že v okolnostiach posudzovaného prípadu najmä s ohľadom na celkovú dĺžku konania a neefektívnosť konania okresného súdu bude dôvodné a spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 500 €.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 315/2009 v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 288/2014 z 24. júla 2014 porušené boli.</p> <p>Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500 € a náhradu trov konania.</p>
použitie odkazy na	IV. ÚS 221/04

relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07 II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	prieťahy v konaní-opakované diskriminácia prieťahy v konaní-neeфекtívny postup

spisová značka	IV. ÚS 281/2018
populárny názov	opakované prieťahy
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.06.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musia zabezpečiť súdne konania, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v prípade, ak sa pre tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ľarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ je účastníkom konania o určenie výživného na plnoleté dieťa na strane žalovaného. Konanie sa začalo podaním žaloby v roku 2005. Sťažovateľ tvrdí, že napriek dvom nálezom ústavného súdu, ktorými bolo rozhodnuté, že v napadnutom konaní došlo k porušeniu jeho práv postupom okresného súdu, tento naďalej vo veci spôsobuje prieťahy.
z odôvodnenia	Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv

bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vyplývajú zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

Z hľadiska prvého kritéria ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe o určenie výživného na plnoleté dieťa. Ako už ústavný súd vo svojich predchádzajúcich nálezoch v tejto veci (III. ÚS 132/09, IV. ÚS 271/2011 a I. ÚS 166/2014) konštatoval, napadnuté konanie nemožno považovať za skutkovo ani právne zložitú. Návrhy tohto typu tvoria častú a bežnú agendu okresných súdov a v tejto agende sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu.

Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľovi v posudzovanom období, teda v období po právoplatnosti nálezu č. k. I. ÚS 166/2014-47 z 13. augusta 2014, nemožno pričítať negatívny podiel na namietanej dĺžke konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním efektivity napadnutého konania upriamuje pozornosť na svoju judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011).

V súvislosti s argumentmi predsedníčky okresného súdu uvedenými v jej vyjadrení (bod 4 odôvodnenia) ústavný súd poukazuje na to, že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musia zabezpečiť súdne konania, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v prípade, ak sa pre tento účel prijali včas adekvátne opatrenia (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Ústavný súd, odvolávajúc sa aj na preskúmaný obsah zapožičaného súdneho spisu v tejto veci, konštatuje, že na celkovej dĺžke napadnutého konania v

posudzovanom období po právoplatnosti nálezu č. k. I. ÚS 166/2014-47 z 13. augusta 2014 sa podieľal okresný súd predovšetkým svojou nesústredenou činnosťou. Aj keď obdobie, počas ktorého sa vec sťažovateľa nachádzala na krajskom súde na účel rozhodnutia o sťažovateľom podanom odvolaní a na najvyššom súde na účel rozhodnutia o sťažovateľom podanom dovolaní, nemožno priamo pripísať na ťarchu okresného súdu, je potrebné zohľadniť skutočnosť, že pochybenie okresného súdu, ktorý sťažovateľovi vôbec nedoručil svoj rozsudok zo 6. marca 2014, v konečnom dôsledku zapríčinilo ďalšie predĺženie už aj tak neúmerne dlhého rozhodovania o žalobe o určenie výživného takmer o ďalšie 3 roky, čo je z ústavnoprávneho pohľadu neakceptovateľné.

Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu č. k. I. ÚS 166/2014-47 z 13. augusta 2014 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd neprikázal okresnému súdu v danej veci (v napadnutom konaní) konať bez zbytočných prieťahov, pretože takýto príkaz už bol okresnému súdu daný nálezom sp. zn. III. ÚS 132/09.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, čo odôvodňuje celkovou dĺžkou napadnutého konania a pretrvávajúcim pocitom právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu (predmet napadnutého konania a opakované porušenie práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní), ale aj to, že spis bol dlhú dobu na iných súdoch, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

	<p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 147/2005 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 166/2014-47 z 13. augusta 2014 porušené boli.</p> <p>Sťažovateľovi priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € a náhradu trov konania.</p>
použitó odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	<p>II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010 III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03</p> <p>I. ÚS 166/2014</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kl'účové slová	<p>prietahy v konaní-opakované prietahy v konaní-neeefektívny postup</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.